

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Διοίκησης Επιχειρήσεων

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Αργύρω Χριστοφή

Επιβλέπων Καθηγητής
Νικόλαος Φίλιππας

Ιούνιος 2018

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Διοίκησης Επιχειρήσεων**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Αργύρω Χριστοφή

**Επιβλέπων Καθηγητής
Νικόλαος Φίλιππας**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Ιούνιος 2018

Στο Γιώργο...

Περίληψη

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή διαφορετικά «ξέπλυμα χρήματος» όπως χρησιμοποιείται ο γενικός όρος, περιγράφει τη διαδικασία με την οποία οι εγκληματίες συγκαλύπτουν την αρχική κυριότητα και τον έλεγχο των εσόδων που προκύπτουν από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως έσοδα από τη διακίνηση ναρκωτικών και απάτη, κάνοντας αυτά τα έσοδα να φαίνονται πως προέρχονται από νόμιμες πηγές.

Μέσα από ένα ευρύ φάσμα βιβλιογραφικών αναφορών, άρθρων και κανονιστικών ρυθμίσεων έχει γίνει προσπάθεια μιας ολοκληρωμένης παρουσίασης, ιστορικής αναδρομής και κατανόησης του φαινομένου του ξεπλύματος παράνομου χρήματος. Γίνεται αναφορά στους σκοπούς που εξυπηρετεί η Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, στις φάσεις με τις οποίες αναπτύσσεται και στις διάφορες τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του σκοπού τους.

Ταυτόχρονα μελετάται η αντιμετώπιση του φαινομένου σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και ιδιαίτερη αναφορά στην Κυπριακή νομοθεσία που λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας της νομιμότητας.

Το ξέπλυμα παράνομου χρήματος αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους εχθρούς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και εξακολουθεί να παρουσιάζει πολλές προκλήσεις για τις κυβερνήσεις, τις αρμόδιες αρχές και τα πιστωτικά ιδρύματα.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να περιγράψει το πρόβλημα και στη συνέχεια τις υποχρεώσεις και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα πιστωτικά ιδρύματα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ξέπλυμα χρήματος μέσω νέων μεθόδων πληρωμής, κρυπτονόμισμα Bitcoin και ανάλυση αυτού.

Τέλος, γίνεται μία προσέγγιση των βασικών αρχών και απαιτήσεων, που πρέπει να εφαρμόζονται από τα πιστωτικά ιδρύματα. Πέρα από κάθε πελατειακή σχέση υπάρχει η δέσμευση για την καταπολέμηση του φαινομένου και η ανάγκη για κατανόηση των κινδύνων και η αναφορά τέτοιων δραστηριοτήτων.

Ευχαριστίες

Αρχικά, θέλω να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες στον καθηγητή μου κ. Νικόλαο Φίλιππα , για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε για την ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές που γνώρισα κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος, για τις πολύτιμες γνώσεις και τη βοήθεια που μας πρόσφεραν.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου που με στήριξε όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή και σκοπός της εργασίας.....	1
2	Το Φαινόμενο του Ξεπλύματος Χρήματος.....	3
2.1.	Ορισμός και ιστορικό.....	3
2.2.	Οργανωμένο έγκλημα και σύνδεση της Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με αυτό.....	5
2.3.	Οικονομικά Εγκλήματα.....	9
2.4	Ο ρόλος των τραπεζών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.....	10
3	Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.....	13
3.1.	Οι φάσεις του ξεπλύματος: Η διαδικασία και τα στάδια του ξεπλύματος παράνομου χρήματος.....	13
3.2.	Οι τεχνικές ξεπλύματος.....	14
4	Νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.....	18
4.1.	Νομοθεσία στην Κύπρο.....	18
4.2.	Διεθνές Περιβάλλον και FATF.....	21
4.3.	Ευρωπαϊκό περιβάλλον.....	23
4.4.	OFAC (Office of Foreign Assets Control)	26
5	Παγκόσμια σκάνδαλα.....	27
6	Αναγνώριση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας.....	30
6.1	Τρομοκρατία και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας.....	30
6.2	Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας.....	32
7	Ξέπλυμα χρήματος μέσω νέων μεθόδων πληρωμής.....	37
7.1	Κρυπτονόμισμα Bitcoin και ανάλυση αυτού.....	37
7.2	Το Bitcoin ως μέσο συναλλαγών και τρομοκρατών.....	44
8	Δραστηριότητες που Υποδηλώνουν Ξέπλυμα Χρήματος και Υποχρεώσεις και Μέτρα των Τραπεζών για την πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.....	46
8.1	Πολιτική Αποδοχής πελατών.....	48
8.2	Αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας.....	50
8.3	Κατηγοριοποίηση πελατών.....	50
8.4	Εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού.....	51
8.5	Παρακολούθηση συναλλαγών και λογαριασμών.....	52
9	Συμπεράσματα.....	54

Βιβλιογραφία.....	57
--------------------------	-----------

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή και σκοπός της εργασία

Επίκαιρη όσο ποτέ, η έννοια της δραστηριότητα της Νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κοινώς γνωστή και ως το «Ξέπλυμα Παράνομου Χρήματος», ένα φαινόμενο που στις μέρες μας επηρεάζει όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λόγω της οικονομικής κρίσης η πρόληψη και η καταστολή της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των εποπτικών αρχών και όχι μόνο.

Το οργανωμένο έγκλημα μετατρέπει τα κέρδη που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες ως καθαρά και νόμιμα και τα εισάγει στο νόμιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα, απειλώντας έτσι τον ομαλό τρόπο λειτουργίας του οικονομικού περιβάλλοντος. Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας επιτρέπει στους εγκληματίες να διατηρούν τον έλεγχο των πράξεων τους, με στόχο τη συγκάλυψη της πηγής και τη νομιμοποίηση των παράνομων εσόδων τους. Βασικό μέσο των παράνομων συναλλαγών αποτελεί το ρευστό χρήμα, όμως περιλαμβάνονται και άλλες μορφές περιουσιακών στοιχείων όπως πλοία, κοσμήματα, ακίνητα, έργα τέχνης και άλλα.

Κεντρικό ρόλο σε όλη αυτή την διαδικασία έχουν τα πιστωτικά ιδρύματα, ειδικά στο πρόβλημα της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως μέσο για τη νομιμοποίηση τέτοιων εσόδων, με κίνδυνο η φερεγγυότητα και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος να κλονιστεί σοβαρά.

Στο πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης αναλύεται τόσο το φαινόμενο όσο και η διαδικασία του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και παρουσιάζονται οι μέθοδοι και οι

τεχνικές που χρησιμοποιούνται συνήθως στη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων επιτυγχάνοντας μια θεωρητική προσέγγιση του διεθνούς φαινομένου.

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιάσουμε το νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές και άλλες παράνομες δραστηριότητες. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε παγκόσμια σκάνδαλα και ανάλυση αυτών. Ακολουθώντας θα παρουσιάσουμε τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών ενεργειών και τρόπους αντιμετώπισης αυτών. Επίσης, γίνεται ανάλυση στη διαδικασία ξεπλύματος μέσω νέων μεθόδων πληρωμής (bitcoin).

Τέλος, θα παρουσιάσουμε τις πράξεις που συνιστούν εγκληματικές δραστηριότητες και τις υποχρεώσεις και τα μέτρα των τραπεζών για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μαζί με συμπεράσματα και προτάσεις διερεύνησης του θέματος.

Κεφάλαιο 2

Το Φαινόμενο του Ξεπλύματος Χρήματος

2.1. Ορισμός και Ιστορικό

Αρχίζοντας την ανάλυσή μας είναι απαραίτητο να αναφερθούμε στον ορισμό που δόθηκε από την Προεδρική Επιτροπή για το Οργανωμένο Έγκλημα των Η.Π.Α (President's Commission on Organised Crime- 1986) όπου αναφέρει ότι:

«Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες περιγράφεται η διαδικασία με την οποία κάθε πράξη που αποσκοπεί στην συγκάλυψη της πραγματικής προέλευσης χρημάτων και περιουσιακών στοιχείων, με κάθε μέσο και ιδίως μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα, ώστε να παρουσιάζονται ότι αποτελούν προϊόν νόμιμης δραστηριότητας, ενώ στην πραγματικότητα προέρχονται από εγκληματικές πράξεις.»

Ο ορισμός «νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες (εγκληματικές) δραστηριότητες» αναφέρεται διεθνώς σε πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις, και αναλύσεις με την ονομασία «money laundering».

Σχετικά με το ξέπλυμα παράνομου χρήματος έχουν διατυπωθεί διάφοροι ορισμοί. Ακόμη και η πιο απλή κατάθεση μετρητών είναι δυνατόν να αποτελέσει ξέπλυμα χρήματος σε περίπτωση που ο καταθέτης έχει αποκρύψει την πραγματική πηγή προέλευσης των χρημάτων και τα οποία απέκτησε με παράνομο τρόπο. Με τον όρο «μαύρο χρήμα» χαρακτηρίζεται οποιοδήποτε έσοδο από παράνομη πράξη η οποία δεν δηλώνεται προκειμένου να μην αποκαλυφθεί αυτή η πράξη και οι δράστες της, ή ακόμη και έσοδο από νόμιμη πράξη το οποίο στη συνέχεια δεν δηλώνεται για να μην υποστεί

φορολογική επιβάρυνση, παραβιάζοντας τις διατάξεις της υφιστάμενης φορολογικής νομοθεσίας. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις υφίσταται οικονομικό έγκλημα.

Το ιστορικό της Νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα έγκλημα που αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια της εποχής της απαγόρευση στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Πολλές μέθοδοι και τεχνικές επινοήθηκαν για την απόκρυψη της πηγής των χρημάτων που προκύπταν συγκεκριμένα από την πώληση του παράνομου αλκοόλ.

Ανατρέχοντας στο 1931, εντοπίζουμε ότι ο περίφημος Αλ Καπόνε είχε καταδικαστεί για φοροδιαφυγή. Υποστηρίζεται πως ο όρος «ξέπλυμα χρήματος» απορρέει από την μέθοδο του Αλ Καπόνε να κρύβει τα παράνομα χρήματά του σε συσκευές πλυντηρίων (Laundromats).

Στη συνέχεια το οργανωμένο έγκλημα εμφανίζεται στη Φλόριντα όπου ο μαφιόζος Meyer Lansky μετέφερε κεφάλαια σε εταιρείες holding σε λογαριασμούς στο εξωτερικό, χρήματα τα οποία έβγαζε από τα μικρά παράνομα καζίνο που ο ίδιος διατηρούσε. Συγκεκριμένα το 1934, ψηφίστηκε το Swiss Banking Act το οποίο αποτελούσε την πρώτη νομοθετική δράση που ανέλαβε το Ελβετικό Κράτος σε συνεργασία με τα πιστωτικά ιδρύματα, λαμβάνοντας περιοριστικά μέτρα και υιοθετώντας μεταξύ άλλων τον θεσμό του τραπεζικού απόρρητου. Ο Lansky τότε εξαγόρασε μια ελβετική τράπεζα ώστε να μπορούσε να κάνει την μεταφορά παράνομων κεφαλαίων, μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος εικονικών εταιρειών και υπεράκτιων τραπεζικών λογαριασμών.

Την οικονομική ιστορία σε σχέση με το οικονομικό έγκλημα στιγμάτισε και ο Pablo Escobar την περίοδο 1949 - 1993. Ενεργούσε ως ηγέτης του καρτέλ Μεντεγίν το οποίο ήταν υπεύθυνο για το 80 % της παγκόσμιας παραγωγής και διακίνησης κοκαΐνης και εισέπραττε περισσότερο από μισό εκατομμύριο δολάρια τη βδομάδα. Το 1989 αναφέρεται ως ο πιο πλούσιος άνθρωπος στον κόσμο και εμφανίζεται από τους πιο κορυφαίους μαφιόζους χρησιμοποιώντας τη δύναμη του για να εξαγοράζει κρατικούς λειτουργούς και να κατορθώνει να ξεπλένει πολλά εκατομμύρια δολάρια.

Η Κύπρος θέσπισε τον πρώτο νόμο σε σχέση με το ξέπλυμα το 1992, με τον οποίο ποινικοποιούσε το ξέπλυμα από τη διακίνηση ναρκωτικών. Ακολούθως το 1996 θεσπίστηκε ο περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμο με τον οποίο καθορίζεται και ποινικοποιείται το ξέπλυμα παράνομου χρήματος που προέρχεται από σοβαρές εγκληματικές πράξεις. Ο εν λόγω νόμος αναγνώριζε το σημαντικό ρόλο του χρηματοοικονομικού τομέα στην πρόληψη και παρεμπόδιση δραστηριοτήτων ξεπλύματος παράνομου χρήματος και περιλάμβανε ειδικές πρόνοιες για μέτρα και διαδικασίες που πρέπει να εφαρμόζονται από οργανισμούς που προσφέρουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Στη συνέχεια έγιναν διάφορες τροποποιήσεις προκειμένου να υιοθετηθούν οι εκάστοτε νέες διεθνείς πρωτοβουλίες και πρότυπα στον τομέα του ξεπλύματος περιλαμβανομένης και της 2ης Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Οδηγία 91/308/ΕΟΚ). Στις 13 Δεκεμβρίου του 2007, η Βουλή των Αντιπροσώπων της Κύπρου ψήφισε τον περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμο. Ο βασικός αυτός Νόμος και οι τροποποιήσεις του είναι διαθέσιμες στο κοινό μέσω της ιστοσελίδας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου: www.centralbank.gov.cy.

2.2.Οργανωμένο έγκλημα και σύνδεση της Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με αυτό

Το οργανωμένο έγκλημα έχει αποκτήσει παγκόσμιο χαρακτήρα και είναι μία από τις σοβαρότερες απειλές που εδώ και χρόνια απασχολεί όλο τον κόσμο και την κοινωνία. Το εγκληματικό αυτό φαινόμενο εμπεριέχει πολλούς κινδύνους, όπως οικονομικούς, τεχνολογικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς, που επεκτείνονται σε ολόκληρα κοινωνικά υποσυστήματα. Οργανωμένες εγκληματικές ομάδες δρουν ταυτόχρονα σε περισσότερες από μια χώρες και ο εκσυγχρονισμός των μεθόδων δράσης που χρησιμοποιούν κάνουν την καθολική αντιμετώπιση τους να γίνεται πολύ δύσκολη έως και ακατόρθωτη.

Ως οργανωμένο έγκλημα θεωρείται «η οργάνωση προσώπων που έχει σαν σκοπό την άσκηση εγκληματικής δραστηριότητας σε διαρκή βάση, προκειμένου να αποκομίσει οικονομικά οφέλη και να ελέγξει εθνικές και διεθνείς καταστάσεις».

Η INTERPOL με απόφασή της το 1998 υιοθέτησε τον ακόλουθο ορισμό: «Οργανωμένο έγκλημα είναι κάθε επιχείρηση ή ομάδα ατόμων που εμπλέκεται σε διαρκή παράνομη δραστηριότητα, η οποία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την απόκτηση κερδών ανεξάρτητα από τα εθνικά σύνορα». Στη Γερμανία διαμορφώθηκε ο εξής ορισμός: «Οργανωμένο έγκλημα είναι η βασιζόμενη στην επιδίωξη κερδών και δύναμης προσχεδιασμένη διάπραξη εγκληματικών πράξεων, από τις οποίες κάθε μία ή στο σύνολό τους είναι ιδιαίτερης σπουδαιότητας, εφόσον διαπράττονται από περισσότερους των δύο δραστών, οι οποίοι έχοντας καταλείπει μεταξύ τους, τους σχετικούς εγκληματικούς ρόλους συνεργάζονται προς διεκπεραίωση τους σχεδίου τους για μεγάλο ή αόριστο χρονικό διάστημα, είτε χρησιμοποιώντας επαγγελματικές ή επιχειρηματικές δομές, είτε εφαρμόζοντας βία ή άλλα κατάλληλα προς εκφοβισμό μέσα, είτε ενεργώντας μέσω επιρροών που ασκούν στην πολιτική, στα Μ.Μ.Ε, στη δημόσια διοίκηση, στη δικαιοσύνη ή στην οικονομία».

Στα πλαίσια της Ε.Ε. προσδιορίστηκαν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη οι εθνικές αρχές για να εξετάσουν μία παράνομη δράση ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος. Σχετικό είναι το έγγραφο 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2 Συμβουλίου Ε.Ε.. Συγκεκριμένα, συμφωνήθηκε από τις χώρες μέλη ότι για να εντάξουν μία εγκληματική πράξη στο οργανωμένο έγκλημα θα πρέπει να συντρέχουν έξι τουλάχιστον από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά, μεταξύ των οποίων να συνυπάρχουν οπωσδήποτε τα αναφερόμενα στα σημεία 1, 3, 5 & 11:

1. Συνεργασία μεταξύ περισσότερων των δύο προσώπων.
2. Καταμερισμός καθηκόντων.
3. Μεγάλη ή απροσδιόριστη χρονική διάρκεια.
4. Κάποια μορφή πειθαρχίας (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να υλοποιούνται σύμφωνα με ένα καθορισμένο σύνολο κανόνων).
5. Υπόνοιες διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων.
6. Διεθνής δράση (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να καλύπτουν περισσότερες από μία χώρες).

7. Χρήση βίας ή άλλων μορφών εκφοβισμού (η χρήση βίας ή εκφοβισμού αποτελούν μέρος των συνηθισμένων μεθόδων δράσης της οργάνωσης).
8. Χρήση εμπορικών ή επιχειρησιακών δομών (για να ελέγχει τα κέρδη της).
9. Εμπλοκή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος).
10. Άσκηση επιρροής στους τομείς της πολιτικής, των Μ.Μ.Ε, της Δημόσιας Διοίκησης, των δικαστικών Αρχών ή της οικονομίας.
11. Επιδίωξη κέρδους και/ή ισχύος ως βασικός στόχος.

Οι ομάδες και τα άτομα που συμμετέχουν έμμεσα ή άμεσα σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και τρομοκρατικές πράξεις αναζητούν τρόπους για τη νομιμοποίηση των εσόδων τους που προκύπτουν από παράνομες δραστηριότητες ώστε να καταφέρουν να μετατρέψουν, να συγκαλύψουν και να αξιοποιήσουν τα έσοδα αυτά χωρίς να γίνουν αντιληπτοί και χωρίς να συλληφθούν από τις αρμόδιες αρχές. Για να το πετύχουν αυτό συνεργάζονται με πολλούς ανθρώπους του κυκλώματος, υιοθετούν τα κατάλληλα μέσα και εκμεταλλεύονται το χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο φαίνεται να είναι προσιτό κι ευάλωτο.

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος καταφέρνουν να αποκρύπτουν και να επανατοποθετούν τα περιουσιακά στοιχεία σε αυτούς από τους οποίους προήλθαν. Αυτό κάνει ακόμη πιο περίπλοκη την καταπολέμηση μορφών του οργανωμένου εγκλήματος, επηρεάζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και υποσκάπτει την εμπιστοσύνη προς το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Οι τελευταίες τρομοκρατικές επιθέσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποδεικνύουν μεταξύ άλλων πως πολλοί από τους πυρήνες δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη και αποκτούν κεφάλαια από εγκληματικές πηγές που προέρχονται κυρίως από τη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών.

Η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και των απειλών από τις τρομοκρατικές οργανώσεις είναι η παρεμπόδιση της δύναμης τους να χρηματοδοτούν τις δραστηριότητές τους.

Σε πολλά νομοθετικά κείμενα προκύπτει η άμεση ή έμμεση σύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Η Ευρωπαϊκή οδηγία ([91/308/ΕΟΚ](#)) του συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 10ης Ιουνίου 1991, για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εκτιμά ότι «...ότι, όταν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί χρησιμοποιούνται για τη νομιμοποίηση του προϊόντος παράνομων δραστηριοτήτων (που στο εξής αποκαλείται «νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες»), η φερεγγυότητα και η σταθερότητα του ενεχόμενου ιδρύματος ή οργανισμού αλλά και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, μπορούν να κλονιστούν σοβαρά, πράγμα που θα οδηγήσει σε απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού, ότι, εάν δεν αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο δράση για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενδέχεται τα κράτη μέλη, προκειμένου να προστατεύσουν το χρηματοπιστωτικό τους σύστημα, να λάβουν μέτρα τα οποία μπορεί να αντιβαίνουν προς την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, ότι, για να διευκολύνουν τις παράνομες δραστηριότητές τους, οι μετερχόμενοι τη νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ενδέχεται να προσπαθήσουν να επωφεληθούν από την ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων και την ελεύθερη παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που συνεπάγεται ο ενιαίος χρηματοπιστωτικός χώρος, αν δεν θεσπιστούν ορισμένα μέτρα συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο, ότι η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επηρεάζει καταφανώς την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος γενικά, και ειδικότερα του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, ότι συνειδητοποιείται όλο και περισσότερο ότι η καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την αντιμετώπιση αυτής της μορφής παράνομης δραστηριότητας, η οποία αποτελεί ιδιαίτερη απειλή για τις κοινωνίες των κρατών μελών, ότι η νομιμοποίηση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει να καταπολεμηθεί κυρίως με ποινικές κυρώσεις και στα πλαίσια διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των δικαστικών και αστυνομικών αρχών, αντίληψη η οποία έχει υιοθετηθεί, στον τομέα των ναρκωτικών, από τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, που εγκρίθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1988 στη Βιέννη (στο εξής καλούμενη «Σύμβαση της Βιέννης»), και η οποία έχει επεκταθεί σε όλες τις παράνομες δραστηριότητες από τη Σύμβαση του Συμβουλίου

της Ευρώπης σχετικά με τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες..»

Ως εκ τούτου καταλήγουμε εύλογα στο συμπέρασμα ότι το ξέπλυμα μαύρου χρήματος είναι ουσιαστικά το επακόλουθο του οικονομικού εγκλήματος, εφόσον συγκροτεί την προσπάθεια νομιμοποίησης των χρημάτων που προκύπτουν από παράνομες δραστηριότητες. Αποτελεί δηλαδή μια παράνομη δραστηριότητα, εφόσον έχει ήδη προηγηθεί και διαπραχθεί μια παράνομη ενέργεια.

2.3. Οικονομικά Εγκλήματα

Το οικονομικό έγκλημα είναι μια μορφή εγκλήματος το οποίο έχει οικονομικό περιεχόμενο, γίνεται εις βάρος είτε φυσικών προσώπων, είτε ενός συνόλου, μιας επιχείρησης ή οργανισμού ή και του ίδιου του κράτους ιδίως του δημόσιου τομέα και στρέφεται εναντίον ολόκληρης της κοινωνίας. Οι πιο συχνές μορφές του οικονομικού εγκλήματος είναι η διαφθορά, η απάτη, η κλοπή, η κατάχρηση, η υπεξαίρεση, η πλαστογραφία, η λαθρεμπορία, η φοροδιαφυγή και η πολιτική διαφθορά.

Με τον όρο «οικονομικό έγκλημα» θεωρούνται όλες οι δραστηριότητες των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων οι οποίες καταχρώνται χρηματοοικονομικά συστήματα ή συστήματα πληρωμών με στόχο την απόκτηση οικονομικού οφέλους.

Η διαφορά του οικονομικού εγκλήματος σε σχέση με το ποινικό έγκλημα είναι ο βαθμός δυσκολίας στην αντιμετώπιση του από την πλευρά των αρμόδιων αρχών, λόγω των πολλών μορφών του οικονομικού εγκλήματος, όπως για παράδειγμα μέσω οικονομικών, χρηματιστηριακών, τραπεζικών και άλλων συναλλαγών. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις παρουσιάζονται εμπλοκές κρατικών υπαλλήλων, διωκτικών οργάνων και πολιτικών προσώπων.

Τα οικονομικά εγκλήματα εμφανίζονται σε διάφορες μορφές με κοινά συνήθως χαρακτηριστικά, όπως:

- Στα οικονομικά εγκλήματα συμμετέχουν άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις και πολλές δυνατότητες στη χρήση διαφόρων πληροφοριών και μέσων. Αυτό κάνει πιο δύσκολη την αποκάλυψη τους.

- Τις πιο πολλές φορές εκτελούνται κατά τη διάρκεια των νόμιμων επαγγελματικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, εκμεταλλεύοντας καταστάσεις και κάνοντας κατάχρηση της εμπιστοσύνης των εργαζομένων.
- Τα οικονομικά εγκλήματα εκτελούνται με τρόπο αόρατο , ώστε να φαίνονται όλα νόμιμα και αιτιολογημένα.
- Σε διάφορες επιχειρήσεις και οργανισμούς υπάρχει έλλειψη πλήρους πληροφόρησης και μη επαρκής έλεγχος, γι' αυτό και το έδαφος είναι πρόσφορο στην ανάπτυξη των οικονομικών εγκλημάτων.
- Τα οικονομικά εγκλήματα σχετίζονται με την αμοιβαία επίδραση της κατάλληλης ευκαιρίας, κινήτρου και προσέγγισης.

Η μάχη για την καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ανάγεται σε προτεραιότητα από τις αρχές ειδικά στη περίπτωση της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως μέσο για τη νομιμοποίηση αυτού του είδους εσόδων. Ο ρόλος των πιστωτικών ιδρυμάτων στην πρόληψη και καταστολή του φαινομένου είναι πάρα πολύ σημαντικός. Η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος μπορεί να κλονισθεί σοβαρά, με αποτέλεσμα να εξαντληθεί η εμπιστοσύνη του κοινού. Είναι απαραίτητη προϋπόθεση η λήψη κατάλληλων προστατευτικών μέτρων και η ανίχνευση των διαφόρων μορφών με τις οποίες εμφανίζονται οι εγκληματικές πράξεις. Τα τελευταία χρόνια με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και την ενίσχυση της επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, φαίνεται πως έχουν γίνει αποτελεσματικές προσπάθειες στη μείωση των κινδύνων και ενίσχυση των διαδικασιών που αφορούν την ανάπτυξη και διατήρηση της αναγκαίας κουλτούρας συμμόρφωσης.

2.4 Ο ρόλος των τραπεζών για την αντιμετώπιση του φαινομένου

Τα τελευταία χρόνια οι εξελίξεις του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος είναι ραγδαίες και ιδιαίτερα κρίσιμες. Η απελευθέρωση των παγκόσμιων χρηματοοικονομικών αγορών είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει και αλλάζει την οικονομία και την ένταση του ανταγωνισμού σε όλους τους τομείς αλλά κυρίως του

τραπεζικού τομέα. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται να δώσουμε στη διακίνηση των μετρητών αφού είναι μια διαδικασία που εμπεριέχει πολλούς και ανυπολόγιστους κινδύνους όσο αφορά την πηγή προέλευση τους, τη νομιμότητα και το σκοπό διακίνησης τους.

Τα πιστωτικά ιδρύματα κατέχουν κεντρικό ρόλο στην οικονομία ολόκληρου του πλανήτη μας. Είναι λογικό άρα να ελκύουν και όλους εκείνους που караδοκούν ώστε να καταφέρουν παράνομα να αποσπάσουν ή να μεταφέρουν κεφάλαια. Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, την εισαγωγή της πληροφορικής και την απόκτηση αυτοματοποιημένων συστημάτων πληρωμών, τα πιστωτικά ιδρύματα σε ρόλο ενεργού πολίτη, έχουν καταφέρει να αποκτήσουν έλεγχο σε όλες τις συναλλαγές που εκτελούνται γίνονται καθημερινά. Η κανονιστική συμμόρφωση αποτελεί το πρώτο μέλημα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές και παράνομες ενέργειες με στόχο την παρεμπόδιση των εγκληματιών έτσι ώστε να ωφεληθούν οικονομικά από τα εγκλήματα που έχουν εκτελέσει ή έχουν σκοπό να διαπράξουν.

Για να καταφέρουν όμως στην πράξη όλα αυτά που στη θεωρία ακούγονται εύκολα, χρειάζεται η λήψη κατάλληλων μέτρων, η πλήρης γνώση του φαινομένου και η ανίχνευση των διαφόρων μορφών με τις οποίες εμφανίζονται οι εγκληματικές πράξεις που σχετίζονται με τις τραπεζικές συναλλαγές.

Πλέον έχει εφαρμοστεί κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες όπου απαραίτητη είναι η δυνατότητα εξασφάλισης στοιχείων και πληροφοριών για πρόσωπα και δραστηριότητες ώστε να είναι πιο εύκολο για τις εποπτικές αρχές να πετύχουν αποτελεσματικές ποινικές διώξεις βάση των προβλεπόμενων νομοθετικών διατάξεων.

Οι αρμόδιες αρχές αναμένουν όπως έχουν από τα πιστωτικά ιδρύματα την δέουσα συνεργασία τους στην ανίχνευση παράνομων κεφαλαίων για το 'πάγωμα' λογαριασμών ή ακόμη και για την κατάσχεσή τους αν αυτό είναι νομικά επιτρεπτό.

Οι τράπεζες θα πρέπει από την πλευρά τους να συνεργάζονται με τις εποπτικές και αρμόδιες αρχές για την καταπολέμηση του φαινομένου.

Προς τούτο απαραίτητοι είναι οι εσωτερικοί έλεγχοι, η συνεχής εκπαίδευση των εργαζομένων σε θέματα ξεπλύματος και κανονιστικής συμμόρφωσης και η διατήρηση των απαραίτητων στοιχείων μεταξύ τράπεζας και πελατών.

Κεφάλαιο 3

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

3.1. Οι φάσεις του ξεπλύματος: Η διαδικασία και τα στάδια του ξεπλύματος παράνομου χρήματος

Για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν υπάρχει μόνο μια μέθοδος. Συγκεκριμένα υπάρχει συστηματοποίηση των φάσεων ξεπλύματος χρήματος η οποία έγινε αποδεκτή από την αμερικάνικη και ευρωπαϊκή θεωρία όπως προκύπτει από την σχετική έκθεση των τελωνειακών υπηρεσιών των Η.Π.Α. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία λοιπόν, η διαδικασία ολοκληρώνεται σε τρία στάδια τα οποία αποτελούνται από πολλές πράξεις που μπορούν να δημιουργήσουν υποψίες για εγκληματική δραστηριότητα.

Στο πρώτο στάδιο, αυτό της **Τοποθέτησης (Placement stage)** το «βρώμικο χρήμα» διοχετεύεται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ή αναμιγνύεται με νόμιμα κεφάλαια. Παραδείγματα αυτής της φάσης είναι τα μετρητά ή οι καταθέσεις μετρητών ή η αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας με μετρητά. Μετά από αυτό το στάδιο τα παράνομα έσοδα παύουν να έχουν πλέον την μορφή ρευστού χρήματος. Οι μέθοδοι κυμαίνονται για παράδειγμα από την αγορά ενός είδους πολυτελείας, την μεταπώληση αυτού και την μετακίνηση των χρημάτων μέσω πολύπλοκου διεθνούς δικτύου νόμιμων και εικονικών εταιρειών. Στις περιπτώσεις σοβαρών εγκλημάτων τα αρχικά έσοδα είναι υπό μορφή μετρητών τα οποία εισάγουν με κάποιο τρόπο στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Συνήθως τα αρχικά έσοδα από παράνομες δραστηριότητες καταθέτονται στο

τραπεζικό σύστημα σε μορφή μετρητών σε μεγάλα ποσά και τα οποία στη συνέχεια διασπάζουν σε μικρότερα ποσά για να φαίνονται λιγότερα ύποπτα. Τα μετρητά χρησιμοποιούνται για την αγορά ειδών πολυτελείας όπως κοσμημάτων, χρυσού, αυτοκινήτων, έργων τέχνης, σύναψη δανείων άμεσης πληρωμής σε μετρητά κ.α.

Το δεύτερο στάδιο είναι αυτό της **διαστρωμάτωσης ή μετατροπής (Layering stage)**. Αφού έχουν ήδη τοποθετηθεί τα παράνομα έσοδα στο οικονομικό σύστημα γίνεται προσπάθεια να απομακρυνθούν από την αρχική πηγή της εγκληματικής προέλευσης τους με στόχο να πετύχουν πλήρη ανωνυμία. Αυτό το καταφέρνουν με τη μετακίνηση μέσω πολύπλοκων οικονομικών συναλλαγών έτσι ώστε να είναι δύσκολο να αποκαλυφθεί η πραγματική ταυτότητα των δικαιούχων και συνεργατών. Μέσω αυτής της φάσης τα αρχικά χρήματα έχουν πλέον μια νόμιμη εμφάνιση.

Το τρίτο και τελικό στάδιο είναι αυτό της **ολοκλήρωσης (Integration)** όπου τα παράνομα έσοδα φαίνονται πλέον ως νόμιμα. Δημιουργούν δικαιολογημένη νομιμοφάνεια για την προέλευση τους ώστε να μπορούν να επενδυθούν, χρησιμοποιηθούν και αξιοποιηθούν ως καθαρά και νόμιμα. Εφόσον η δεύτερη φάση της μετατροπής ολοκληρωθεί με επιτυχία, στην φάση της ολοκλήρωσης τα παράνομα έσοδα έχουν ξεπλυθεί και εισέρχονται ξανά στην οικονομία, όπου εμφανίζονται ως κανονικά επιχειρηματικά κεφάλαια.

Η διαδικασία μέσω των φάσεων αυτών, της «ανακύκλωσης» του βρώμικου χρήματος μπορεί να συμβεί είτε ταυτόχρονα είτε ξεχωριστά και εξαρτάται από τις επιλογές και τις απαιτήσεις των εγκληματικών οργανώσεων.

3.2. Οι τεχνικές ξεπλύματος

- Άμεση ή έμμεση διοχέτευση των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Διαδεδομένη μέθοδος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η άμεση προώθηση αυτών μέσω πολλών συναλλαγών που δεν υπερβαίνουν το όριο αναφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι αδικοπραγούντες καταφέρνουν να διασπασούν τα βρώμικα χρήματα από και σε άτομα υπεράνω υποψίας τα οποία αναλαμβάνουν να εκτελέσουν τις πράξεις αυτές πχ. Καταθέτουν αυτά σε λογαριασμούς και στη συνέχεια τα μεταβιβάζουν σε άλλα άτομα μεσολαβητές, μέχρι να καταλήξουν

στους τελικούς δικαιούχους της επιλογής τους. Ένας άλλος και πιο απλός τρόπος είναι η μεταφορά των χρημάτων μέσω ταχυδρομείου στον τελικό προορισμό τους συνήθως σε χώρα που αποτελεί φορολογικό παράδεισο.

Η έμμεση διοχέτευση των εσόδων έχει ως μέθοδο την μετατροπή του χρήματος σε άλλη μορφή για την εισαγωγή του στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Οι τράπεζες δεν μπορούν να δεχτούν χρήματα εάν δεν γνωρίζουν πλήρως τα στοιχεία του καταθέτη. Παρόλα αυτά υπάρχουν υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα (offshore) με έδρα κράτη «παράδεισους» τα οποία δεν ασκούν αυστηρούς ελέγχους και προσφέρουν σημαντικές διευκολύνσεις και αρκετά μικρότερη φορολογία. Χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι είναι το Λουξεμβούργο, το Μονακό, η Ολλανδία, η Σιγκαπούρη, ο Παναμάς, οι Μπαχάμες κ.α. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης υπάρχουν 45 κρατικές οντότητες που «δεν συνεργάζονται επαρκώς στο φορολογικό πεδίο».

- Συναλλαγές μέσω διαδικτύου

Στην εποχή μας, μπορούμε να εκτελέσουμε μέσω του διαδικτύου οικονομικές εργασίες όπως αγορές ή πωλήσεις υπηρεσιών ή προϊόντων ή ακόμη να καταθέσουμε, να κάνουμε ανάληψη ή να μεταφέρουμε χρήματα από όπου και αν βρισκόμαστε. Παρέχεται η πρόσβαση σε ένα ευρύ παγκόσμιο πεδίο δραστηριοτήτων, με τα τραπεζικά ιδρύματα να διαδραματίζουν ρόλο διαμεσολαβητικό σε αυτές τις χρηματικές ροές. (DornandLevi, 2008). Από την ανάπτυξη του διαδικτύου ήταν αναμενόμενο να επωφεληθούν οι χρηματοοικονομικοί και κυρίως τραπεζικοί οργανισμοί, αλλά ταυτόχρονα να έρθουν αντιμέτωποι και με τους κινδύνους που διαθέτει, εφόσον πλέον αποτελεί εργαλείο για τους εγκληματίες. Στην εποχή μας όμως μέσω του διαδικτύου το χρήμα έχει μεταβεί από την υλική στην ηλεκτρονική μορφή και έτσι με ευκολία μπορούν να μεταφέρονται παράνομα χρήματα σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Ο ρόλος των τραπεζών σιγά σιγά αλλάζει λόγω της εμφάνισης των εταιρειών μεταφοράς χρημάτων μέσω ηλεκτρονικού μέσου για οποιοδήποτε επιθυμεί εύκολα και γρήγορα να μεταφέρει χρήματα χωρίς ιδιαίτερες διαδικασίες. Γι' αυτό και στις μέρες μας παρατηρούμε αύξηση στις εγκληματικές συμπεριφορές, με αρνητικές συνέπειες για την κοινωνία και οικονομία.

- Λοιπός χρηματοπιστωτικός τομέας

Η διαφθορά και η απάτη στον χρηματοπιστωτικό τομέα αναπτύσσεται συνεχώς βρίσκοντας νέα κανάλια για να καταφέρουν να νομιμοποιήσουν παράνομα έσοδα.

Τα χρηματιστηριακά προϊόντα (όπως η αγορά μετοχών, αμοιβαίων κεφαλαίων, ομολόγων, συνταξιοδοτικά προγράμματα κ.α.) και γενικά οι συναλλαγές στο χρηματιστήριο, αποτελούν πόλο έλξης για φυσικά πρόσωπα, offshore εταιρείες και νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να εισάγουν παράνομα έσοδα για να τα νομιμοποιήσουν. Η έρευνα για ξέπλυμα χρήματος είναι πιο δύσκολη όταν ο επενδυτής της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι φυσικό πρόσωπο ή υπεράκτια εταιρεία και δεν υπάρχει η δυνατότητα να γνωρίζεις πλήρως το προφίλ του τελικού δικαιούχου. Ύποπτες συναλλαγές θεωρούνται κυρίως η πώληση μικρών ποσών μετοχών ή όταν προκύπτουν ζημιές από τις πωλήσεις αφού σκοπός τους είναι να εισάγουν ξανά τα χρήματα στον οικονομικό κύκλο και όχι τα χρηματιστηριακά κέρδη.

Επίσης, διάφορα σκάνδαλα έχουν αποκαλυφθεί για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μέσω ναυτιλιακών εταιρειών όπου παρουσιάζουν νόμιμα εκατομμύρια που ουσιαστικά προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Τα άτομα πίσω από αυτές τις εταιρείες έχουν το προφίλ του επιχειρηματία ή εφοπλιστή και βρίσκουν διάφορους τρόπους για να εμφανίσουν τα χρήματα τους ως καθαρά, όπως την αγορά ακινήτων, αυτοκινήτων πολυτελείας, σκαφών αναψυχής κ.α. Οι ναυτιλιακές εταιρείες εξασφαλίζουν τις μίζες τους, εκδίδοντας φυσικά πλαστά τιμολόγια και έγγραφα. Συνήθως πίσω από αυτές τις αγορές υπάρχουν περισσότερα από δύο άτομα ή μεσάζοντες όπου μεθοδικά προσπαθούν να 'ζαλίσουν' το χρήμα. Παρατηρούνται συχνά εικονικές συναλλαγές, όπως για παράδειγμα δανεισμός μεταξύ δύο προσώπων, ενώ στην πραγματικότητα δεν συμβαίνει και μετά η δημιουργία συμβολαίου αγοραπωλησίας.

- Εταιρείες Forex

Η παγκόσμια αγορά συναλλάγματος (foreign exchange) αποτελεί την μεγαλύτερη, σε όγκο συναλλαγών, αγορά στον κόσμο. Μέσω αυτής εκτελούνται συναλλαγές σε διάφορα νομίσματα για την διευκόλυνση του διεθνούς εμπορίου, επενδύσεων και του κέρδους από τις αυξήσεις της αξίας των νομισμάτων.

Σήμερα στην Κύπρο λόγω του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου με τα πρότυπα της Ε.Ε, του ευνοϊκού φορολογικού συστήματος και των ανεπτυγμένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η αγορά forex παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα έχει ήδη αποκαλυφθεί μια εγκληματική οργάνωση με μεγάλες απάτες στο Forex, όπου πουλούσαν επενδύσεις σε κύκλους εφοπλιστών. Πρώην αναλυτής και στέλεχος εγχώριων χρηματιστηριακών εταιρειών μαζί με το συνétaίρο του κατάφεραν να πάρουν υπέρογκα κεφάλαια από επιχειρηματίες και εφοπλιστές.

Συγκεκριμένα, παρουσιάζονταν ως παίκτες στην αγορά συναλλάγματος και ανταλλαγής νομισμάτων και διαφήμιζαν μια φόρμουλα από την οποία έπαιρναν σταθερά κέρδη ανεξαρτήτως των αλλαγών της ισοτιμίας στα διεθνή χρηματιστήρια.

Στη συνέχεια αποκαλύφθηκε από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πως δεν είχαν άδεια να παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες και ως επακόλουθο δέσμευσαν για ένα χρόνο τους τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρείας. Οι «επενδυτές-θύματα» σε διάφορες χώρες ενημερώθηκαν για αναστολή των εργασιών της εταιρείας και ελπίζουν για επιστροφή των χρημάτων τους, αν φυσικά βρεθούν στους λογαριασμούς των εμπλεκομένων. Οι υποσχέσεις για μεγάλα κέρδη είναι συνήθως δείγμα απάτης forex.

Κεφάλαιο 4

Νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

4.1. Νομοθεσία στην Κύπρο

Με οργάνωση και εξειδίκευση στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος η χώρα μας έχει καταφέρει αποτελεσματικά να χειρίζεται και να αντιμετωπίζει το φαινόμενο του «ξεπλύματος χρήματος». Η νομοθεσία στην Κύπρο έχει προσαρμοστεί με την Τρίτη οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την πρόληψη χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Οδηγία 2005/60/EK) με τη ψήφιση τροποποιήσεων του περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες δραστηριότητες Νόμου του 2007-2018.

Βάση του νομοθετικού αυτού πλαισίου απαιτείται από όσους διεξάγουν χρηματοοικονομικές δραστηριότητες να εφαρμόζουν και να τηρούν επαρκή και κατάλληλα συστήματα και διαδικασίες με στόχο την προστασία των επιχειρήσεων τους

και του χρηματοοικονομικού τομέα από δραστηριότητες και συναλλαγές ξεπλύματος παράνομων κεφαλαίων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ποιο συγκεκριμένα ο Νόμος στο άρθρο 58 απαιτεί:

- i. Τον προσδιορισμό ταυτότητας και την άσκηση δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 60-66 Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ.4154, 31/12/2007 188(Ι)/2007 106 του παρόντος Νόμου·
- ii. Την τήρηση αρχείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 του παρόντος Νόμου·
- iii. Την εσωτερική αναφορά και αναφορά στην αρμόδια Υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 69 του παρόντος Νόμου·
- iv. Τον εσωτερικό έλεγχο, την αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνου με σκοπό τη παρεμπόδιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας·
- v. Την ενδελεχή εξέταση κάθε συναλλαγής που κρίνεται ότι λόγω τη φύσεως της είναι ιδιαίτερα επιδεκτική ως προς το να συνδεθεί με αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και ιδίως των πολύπλοκων ή ασυνήθιστα μεγάλων συναλλαγών και όλων των ασυνήθιστων ειδών συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.
- vi. Την ενημέρωση των εργοδοτούμενων του πιστωτικού ιδρύματος σχετικά με - (i) Τα συστήματα και τις διαδικασίες δυνάμει των παραγράφων (i) μέχρι (v) του παρόντος άρθρου. Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ.4154, 31/12/2007 188(Ι)/2007 107 (ii) την παρούσα νομοθεσία. (iii) τις οδηγίες που εκδίδει η αρμόδια Εποπτική Αρχή, βάσει του εδαφίου (4) του άρθρου 59 του παρόντος Νόμου· και (iv) τις εκάστοτε οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
- vii. Την τακτική εκπαίδευση των εργοδοτούμενων του πιστωτικού ιδρύματος πάνω σε θέματα αναγνώρισης και χειρισμού συναλλαγών και δραστηριοτήτων οι οποίες πιθανόν να συνδέονται με αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 3, ο Νόμος αυτός εφαρμόζεται σε σχέση με αδικήματα που αναφέρονται πιο κάτω και τα οποία για σκοπούς του Νόμου αυτού καλούνται 'καθορισμένα αδικήματα':

(α) Αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ.4154, 31/12/2007 188(Ι)/2007 25 παράνομες δραστηριότητες'

(β) γενεσιουργά αδικήματα.

- Αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή ξηπλύματος χρήματος (άρθρο 4):

Κάθε πρόσωπο το οποίο ενώ (α) γνωρίζει, ή

(β) όφειλε να γνωρίζει ότι οποιασδήποτε μορφής περιουσία αποτελεί έσοδο από τη διάπραξη γενεσιουργού αδικήματος, προβαίνει σε οποιασδήποτε από τις πιο κάτω ενέργειες: (i) Μετατρέπει, μεταβιβάζει, ή μετακινεί τέτοια περιουσία με σκοπό να αποκρύψει ή, να συγκαλύψει την παράνομη προέλευσή της ή να παράσχει με οποιοδήποτε τρόπο βοήθεια σε πρόσωπο το οποίο είναι αναμειγμένο στη διάπραξη του γενεσιουργού αδικήματος για να προβεί το πρόσωπο αυτό σε οποιαδήποτε από τις πιο πάνω πράξεις και ενέργειες ή άλλως ενεργεί για να αποφύγει τις νομικές συνέπειες των πράξεων και ενεργειών του'

(ii) αποκρύπτει ή συγκαλύπτει την αληθή φύση, την πηγή, τον τόπο, τη διάθεση, την κίνηση, τα δικαιώματα σε σχέση με περιουσία ή με την κυριότητα αυτή

(iii) αποκτά, κατέχει ή χρησιμοποιεί τέτοια περιουσία

(iv) συμμετέχει, συμπράττει, συνεργάζεται, συνωμοτεί για να διαπραχθεί, ή αποπειράται να διαπράξει και παρέχει συνδρομή και βοήθεια, καθοδήγηση ή συμβουλή στη διάπραξη οποιωνδήποτε από τα αδικήματα που Ε.Ε. Παρ.Ι(Ι), Αρ.4154, 31/12/2007 188(Ι)/2007 26 αναφέρονται πιο πάνω

(v) παρέχει πληροφορίες σχετικά με έρευνες που γίνονται για νομιμοποίηση εσόδων γενεσιουργού αδικήματος με σκοπό να δυνηθεί το πρόσωπο που αποκόμισε όφελος από τη διάπραξη γενεσιουργού αδικήματος να διατηρήσει τα έσοδα ή τον έλεγχο των εσόδων από τη διάπραξη του εν λόγω αδικήματος,

διαπράττει αδίκημα τιμωρούμενο με φυλάκιση δεκατεσσάρων ετών ή με χρηματική ποινή μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (500000) ή και με τις δύο αυτές ποινές στην περίπτωση (α) πιο πάνω, και με φυλάκιση πέντε ετών ή με χρηματική ποινή μέχρι πενήντα χιλιάδες ευρώ (50000) ή και με τις δύο αυτές ποινές στην περίπτωση (β) πιο

πάνω. (2) Για σκοπούς του εδαφίου (1): (α) Δεν έχει καμιά σημασία κατά πόσο το γενεσιουργό αδίκημα υπόκειται ή όχι στη δικαιοδοσία των Κυπριακών Δικαστηρίων. (β) τα αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δύνανται να διαπραχθούν και από τους δράστες γενεσιουργών αδικημάτων. (γ) η γνώση, πρόθεση ή σκοπός που απαιτούνται ως στοιχεία αδικημάτων που αναφέρονται στο εδάφιο (1) δύνανται να συναχθούν από αντικειμενικές πραγματικές περιστάσεις.

- Γενεσιουργά Αδικήματα (άρθρο 5)

Γενεσιουργά αδικήματα είναι:

(α) Τα ποινικά αδικήματα τα τιμωρούμενα με ποινή φυλάκισης που υπερβαίνει το ένα έτος, ως αποτέλεσμα των οποίων προήλθαν έσοδα, τα οποία δύνανται να αποτελέσουν αντικείμενο αδικήματος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όπως ορίζεται στο άρθρο 4.

(β) αδικήματα χρηματοδότησης τρομοκρατίας όπως καθορίζονται στο άρθρο 4 των Περί της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Κυρωτικός και άλλες διατάξεις) Νόμων του 2001 και 2005, καθώς και η συλλογή χρημάτων για χρηματοδότηση προσώπων ή οργανώσεων που συνδέονται με την τρομοκρατία.

(γ) αδικήματα διακίνησης ναρκωτικών, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του παρόντος Νόμου.

4.2. Διεθνές Περιβάλλον και FATF

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF- Financial Action Task Force) είναι μια διακυβερνητική ομάδα δράσης η οποία προωθεί πολιτικές με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ιδρύθηκε στις 16 Ιουλίου του 1989 κατά τη σύνοδο του Παρισιού. Οι συστάσεις της FATF εφαρμόζονται στην ΕΕ, μέσω της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η F.A.T.F. εκδίδει ένα πλαίσιο μέτρων που τα κράτη πρέπει να εφαρμόζουν, να υιοθετήσουν και να υλοποιήσουν και αποτελεί τον κύριο φορέα δημιουργίας κανόνων διεθνούς δικαίου κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Τα μέλη της F.A.T.F. είναι 31 κράτη και περιοχές, 2 περιφερειακές οργανώσεις (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το

Συμβούλιο Συνεργασίας των Αραβικών Κρατών του Κόλπου), ενώ στην ομάδα συμμετέχουν και άλλοι με την ιδιότητα του συνδεδεμένου μέλους και παρατηρητή .

Ο στόχος και ο σκοπός της F.A.T.F. είναι να αξιολογεί τα αποτελέσματα της διεθνούς συνεργασίας μέσω ετήσιων εκθέσεων, για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος στο ξέπλυμα των παράνομων κεφαλαίων και η μελέτη και προώθηση των αναγκαίων μέτρων για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας. Ταυτόχρονα η F.A.T.F. είναι υπεύθυνη για την εισαγωγή διεθνών προτύπων, την εξασφάλιση διεθνούς δράσης, και την εισαγωγή των μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Τον Απρίλιο του 1990 εξέδωσε έκθεση με κατάλογο 40 Συστάσεων (Recommendations), οι οποίες αποτελούν τη βάση για την καταπολέμηση του φαινομένου σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Η έκθεση έχει συμπληρωθεί σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις και στην τελευταία αναθεώρηση ορίζονται πιο συγκεκριμένες και αυστηρές οδηγίες.

Οι συστάσεις αντιμετωπίζονται ως ένα διεθνές νομικό πλαίσιο και έχουν γίνει διεθνώς αποδεκτές από τα Ηνωμένα Έθνη, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και άλλους φορείς, ως παγκόσμιο κριτήριο αναφοράς πολιτικών.

Στην έκθεση του 2012 περιλαμβάνονται οδηγίες για τα μέλη της F.A.T.F. και παρουσιάζονται οι υποχρεώσεις των κρατών για να:

- Περιλαμβάνουν στο εθνικό τους δίκαιο γραπτή διάταξη νόμου που να ποινικοποιεί το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος», τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη χρηματοδότηση της διάδοσης των πυρηνικών όπλων.
- Παγώνουν τις καταθέσεις των τρομοκρατών και να κατάσχουν τα κέρδη από τις ενέργειές τους.
- Εγκαθιδρύσουν μια οικονομική επιτροπή, της οποίας ο ρόλος θα είναι να συλλέξει, να αναλύσει, να αξιολογήσει και, κυρίως, να γνωστοποιήσει ύποπτες αναφορές και δραστηριότητες από άλλα οικονομικά ιδρύματα και οργανισμούς, και άλλες οικονομικές οντότητες.

- Επιβλέπουν αυτά τα οικονομικά ιδρύματα και άλλες οικονομικές οντότητες ώστε να βεβαιωθούν πως συμμορφώνονται με τους κανόνες δέουσας επιμέλειας και άλλες απαιτήσεις που περιέχονται στα πρότυπα της F.A.T.F.
- Εξασφαλίσουν αποτελεσματικούς και αξιόπιστους μηχανισμούς συνεργασίας, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και πέραν αυτού, δεδομένου του διεθνούς χαρακτήρα πολλών εκ των οικονομικών εγκλημάτων.

Όπως επίσης αναφέρονται αλλαγές σε σχέση με :

- Την υποχρέωση των κρατών - μελών να συντάσσουν επί ετήσιας βάσης μια εθνική αξιολόγηση των κινδύνων.
- Την λήψη επιπλέον μέτρων για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της διάδοσης των πυρηνικών όπλων.
- Την υπαγωγή των φορολογικών αδικημάτων στο καθεστώς του ξεπλύματος μαύρου χρήματος.
- Τις ρυθμίσεις σχετικά με εγχώρια πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα.
- Την απαίτηση για τις χώρες να επικυρώσουν τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς.

Η διεθνής κοινότητα προσπαθεί να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του οικονομικού εγκλήματος που συνέχεια αναπτύσσεται με πολύ με γοργούς ρυθμούς. Η F.A.T.F. με τη σειρά της προσπαθεί να δώσει σαφείς οδηγίες και να διαμορφώσει ένα κοινό διεθνές πλαίσιο κανόνων και εντολών για την πρόληψη και καταστολή του ποινικού αυτού αδικήματος.

4.3 Ευρωπαϊκό περιβάλλον

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ποινικοποιήσει το ξέπλυμα παράνομου χρήματος και σε μεγάλο βαθμό έχουν συμμορφωθεί με τις διατάξεις που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζοντας εσωτερικές νομοθεσίες οι οποίες ακολουθούν τα τρία πιο κάτω επίπεδα:

- Την ποινικοποίηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος μέσω κρατικών νομοθεσιών
- Την αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων στην δέσμευση ή και κατάσχεση περιουσιών αξίας που να αντιστοιχεί με αυτή των προϊόντων του εγκλήματος

➤ Την εισαγωγή θεσμών κατάσχεσης

Στόχος είναι να καταφέρουν να στερήσουν τα έσοδα της εγκληματικής πράξης από τον εγκληματία, για να καταπολεμήσουν έτσι αποτελεσματικά την εγκληματική πράξη.

Το Νοέμβριο του 1990 υπογράφηκε στο Στρασβούργο η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για κοινή ποινική πολιτική με στόχο την προστασία ολόκληρης της κοινωνίας και την στέρηση των εσόδων του εγκλήματος από τον εγκληματία.

Τον Ιούνιο του 1991 εκδόθηκε η 1^η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η οδηγία αυτή βασίζεται κυρίως στις 40 συστάσεις της FATF.

Ακολούθησε στις 4 Δεκεμβρίου 2001 η 2^η Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Έγιναν τροποποιήσει στις αναθεωρημένες 40 συστάσεις της FATF ώστε να καλύψουν τα κενά που ανακαλύφθηκαν αναφέροντας κυρίως την αλλαγή στις μεθόδους πληρωμής μεγάλων ποσών σε μετρητά και την ανωνυμία των συναλλαγών.

Η 3^η Οδηγία 2005/60 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καθιερώθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2005 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η οδηγία αυτή αποτελείται από 47 άρθρα όπου πλέον θεωρείται υποχρέωση από τα κράτη μέλη να διατηρούν Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και που θα έχουν πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και την ευθύνη να παραλαμβάνουν, να αναλύουν και να διαβιβάζουν στις αρμόδιες αρχές τυχόν πληροφορίες επί του θέματος.

Η αρμόδια εποπτική αρχή στη Κύπρο για την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα ιδρύματα πληρωμών και ηλεκτρονικού χρήματος, σύμφωνα με

το άρθρο 59(1)(α) των περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμων του 2007 έως 2016, είναι η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου. Η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου συμμετέχει στην Ειδική Τεχνική Επιτροπή των Εποπτικών Αρχών του Χρηματοοικονομικού Τομέα της Κύπρου, καθώς και στην Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης, στην Επιτροπή Ειδικών για την Πρόληψη του Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στην Υπό - Επιτροπή για την Παρεμπόδιση του Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος της Κοινής Επιτροπής των ευρωπαϊκών αρχών EBA, ESMA και EIOPA.

Το ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο της Κύπρου καθορίζεται από τις διαδικασίες αξιολόγησης της Επιτροπής Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης .

Στις 30 Ιουνίου 2013, οι Κυπριακές αρχές συμφώνησαν με την Τρόικα το Σχέδιο Δράσης AML/CFT για την Παρεμπόδιση του Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, με στόχο την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν από τις αξιολογήσεις της Νομοθεσίας ως προς την επίδειξη δέουσας επιμέλειας. Το Σχέδιο Δράσης αποτελεί το Παράρτημα 2 του Μνημονίου Συναντίληψης με την Τρόικα.

(<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13293.pdf>).

Οι κυριότερες νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις του Διεθνούς πλαισίου στο Κυπριακό δίκαιο είναι οι εξής:

- Οι περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμοι του 2007 έως 2013 (ανεπίσημη ενοποίηση)
- Οι περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Τροποποιητικός Νόμος του 2014 (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ 2014)
- Ο περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (Τροποποιητικός) Νόμος του 2014 (ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ 2016)
- Οδηγία προς τα πιστωτικά ιδρύματα για την Παρεμπόδιση του Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (τέταρτη έκδοση).

- Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/849 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Μαΐου 2015 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2015/847 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Μαΐου 2015 περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1781/2006
- Νόμος 58(Ι) του 2016

4.4. OFAC (Office of Foreign Assets Control)

Το Γραφείο Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων OFAC είναι μια υπηρεσία οικονομικών πληροφοριών και επιβολής του Υπουργείου Οικονομικών των Η.Π.Α, όπου διαχειρίζεται και επιβάλλει οικονομικές και εμπορικές κυρώσεις σε χώρες και ομάδες ατόμων, όπως τρομοκράτες και διακινητές ναρκωτικών. Οι κυρώσεις μπορούν να είναι είτε πλήρεις είτε μερικές, με τον αποκλεισμό ή το πάγωμα περιουσιακών στοιχείων ή και άλλων εμπορικών περιορισμών, με στόχο την εθνική ασφάλεια.

Στον εποπτικό κλοιό του γραφείου ελέγχου ξένων περιουσιακών στοιχείων (OFAC) υφίστανται το τελευταίο διάστημα τα πιστωτικά ιδρύματα, στα οποία επιβάλλεται να λάβουν πιο αυστηρά μέτρα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, της διαφθοράς και οικονομικών απειλών που ενδεχομένως να ενισχύουν την τρομοκρατία.

Κεφάλαιο 5

Παγκόσμια σκάνδαλα

Σκάνδαλο μεγατόνων τα εκατομμύρια αρχεία που διέρρευσαν στον Τύπο όπου επικεφαλής κρατών, πολιτικοί, επιχειρηματίες ακόμη και εγκληματίες κατονομάζονται στα αποκαλούμενα “Panama Papers”, φανερώνοντας μεθόδους μέσω των οποίων χρησιμοποιούν εδώ και χρόνια τους φορολογικούς “παράδεισους” για την απόκρυψη των περιουσιακών τους στοιχείων αλλά και την κρυφή διαχείριση τους.

Τα έγγραφα του Παναμά είναι ένα σύνολο περισσότερων από 11 εκατομμύριων αρχείων που αναφέρονται από τον πάροχο εταιρικών υπηρεσιών του Παναμά Mossack Fonseca, αφορούν την περίοδο 1977 - 2015 και περιλαμβάνουν πληροφορίες για την ίδρυση 214.000 υπεράκτιων εταιρειών. Διέρρευσαν και δημοσιεύθηκαν από τη Διεθνή Κοινοπραξία Ερευνητικών Δημοσιογράφων (International Consortium of Investigative Journalists (ICIJ)), μια μη κυβερνητική οργάνωση που εδρεύει στις ΗΠΑ. Δημοσιογράφοι σχολίασαν πως οι διαρροές αυτές δείχνουν πως *«το μαύρο χρήμα κυκλοφορεί μέσω του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος, αναπαράγοντας το έγκλημα και αδειάζοντας τα εθνικά δημόσια ταμεία από τα φορολογικά έσοδα.»*

Οι χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις υπεράκτιες εταιρείες δεν φαίνονται παράνομες. Τα έγγραφα όμως δείχνουν ότι οι τράπεζες, νομικές εταιρείες και όσοι άλλοι εμπλέκονται δεν τήρησαν όλες τις διαδικασίες ώστε να διασφαλίσουν ότι οι πελάτες τους δεν έχουν σχέση με εγκληματικές δραστηριότητες, φοροδιαφυγή και πολιτική διαφθορά, αφού υπάρχουν και περιπτώσεις όπου προστάτεψαν τους πελάτες τους κρύβοντας ύποπτες συναλλαγές ή διαστρεβλώνοντας επίσημα αρχεία. Η ίδρυση εικονικών εταιρειών σε υπεράκτια εδάφη είναι η κύρια μέθοδος για την απόκρυψη περιουσιακών στοιχείων,

όπου επίσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τη φοροαπαλλαγή. Η μυστικότητα που παρέχουν αυτές οι εταιρείες προσελκύει εγκληματίες και τρομοκρατικές οργανώσεις που επιθυμούν να κρύψουν τις πηγές των κεφαλαίων τους.

Η Κύπρος φαίνεται ως πρωταγωνιστής στη υπόθεση αυτή αφού από πληροφορίες που δημοσιεύθηκαν: *«Στο επίκεντρο του σκοτεινού δικτύου βρίσκεται η ρωσική τράπεζα Bank Rossiya. Η Bank Rossiya φέρεται να δρούσε σε συνεργασία με τη ρωσική τράπεζα RCB που δραστηριοποιούνταν στην Κύπρο. Αμφότερες συνδέονται χρηματοδοτικά με έναν κύκλο off-shore επιχειρήσεων οι οποίες, όπως φαίνεται να προκύπτει από τα έγγραφα, μετακινούσαν τεράστια ποσά υπό το κάλυμμα φαινομενικά νόμιμων συναλλαγών.»*

Αν και κανονικά δεν υπάρχει τίποτα παράνομο στη λειτουργία off-shore εταιρειών, οι επίμαχες υπεράκτιες εταιρείες εμφανίζονται να εμπλέκονται σε πολλές ύποπτες υποθέσεις. Αγόραζαν περιουσιακά στοιχεία σε εξευτελιστικά χαμηλές τιμές – ακόμα και για 1 δολάριο – αλλά στη συνέχεια τα μεταπωλούσαν για δεκάδες εκατομμύρια. Εμπλέκονταν σε παράξενες αγοραπωλησίες μετοχών, τους χαρίζονταν δάνεια τεράστιας αξίας και λάμβαναν υπέρογκες αμοιβές για ασαφείς συμβουλευτικές υπηρεσίες. Ορισμένες από τις εν λόγω εταιρείες φαίνεται ότι λειτουργούσαν επίσης ως όργανα ξεπλύματος χρήματος, καθώς λάμβαναν μεγάλα δάνεια από κρατικές ρωσικές τράπεζες – χωρίς σοβαρές εγγυήσεις – και στη συνέχεια παραχωρούσαν οι ίδιες μεγάλα δάνεια χωρίς καμία δικλείδα ασφαλείας και με εντυπωσιακά χαμηλά επιτόκια.»

Στη συνέχεια των «Panama Papers» έκαναν την εμφάνιση τους και τα «Paradise Papers». Τα «Paradise Papers» είναι το αποτέλεσμα της διαρροής εκατομμυρίων εγγράφων που βγάζουν στην επιφάνεια τα μυστικά του κρυμμένου πλούτου των παγκόσμιων ελίτ, που φαίνεται να έχουν επενδύσει σε φορολογικούς παραδείσους, την χρονολογική περίοδο από το 1950 μέχρι το 2016. Τα έγγραφα συμπεριλαμβάνουν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τραπεζικά στοιχεία, πλήθος στοιχείων και συμβάσεις δανείων που φαίνεται να αφορούν τουλάχιστον 25.000 υπεράκτιες εταιρείες σε δεκάδες χώρες, όπου κρύβουν τον πλούτο τους και μειώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις προς το κράτος .

Σε αντίθεση με τα «Panama Papers» που αφορούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος , τα «Paradise Papers» αφορούν κυρίως φορολογικά θέματα. Τα χρήματα δηλαδή, έχουν

ξεφύγει από τον φορολογικό έλεγχο, με νόμιμο δήθεν τρόπο, λόγω των «κενών» που παρουσιάζει το διεθνές φορολογικό σύστημα.

Μέσα από όλα αυτά αποκαλύπτετε ένα τεράστιο δίκτυο μαύρων συναλλαγών και αναμένεται να ασκηθούν νέες πιέσεις σε κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο ώστε να αρθεί το καθεστώς φοροαποφυγής.

Κεφάλαιο 6

Αναγνώριση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας

6.1 Τρομοκρατία και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας

Το φαινόμενο της τρομοκρατίας είναι μια από τις μεγαλύτερες πληγές της ανθρωπότητας. Μετά την επίθεση στις 11 Σεπτεμβρίου 2001, στους δίδυμους πύργους της Νέας Υόρκης, το φαινόμενο της τρομοκρατίας έδειξε πως μπορεί να πλήξει όλα τα κράτη και τους πολίτες, ακόμα και τους πιο ασφαλείς του πλανήτη.

Η τρομοκρατία γίνεται το όπλο των αδύνατων. Άτομα που δεν σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, την δημοκρατία, το δίκαιο και την ελευθερία. Είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, με την δημιουργία και διαίωνηση να βασίζεται στον πολιτισμό, την οικονομία και την θρησκεία. Τα βασικά χαρακτηριστικά του φαινομένου είναι αρχικά το κίνητρο της πράξης (θρησκευτικό ή ιδεολογικό), τον κύριο σκοπό που είναι ο εκφοβισμός, η δημοσίευση των κινήτρων των πράξεων τους μέσω των ΜΜΕ και τέλος την χρηματοδότηση.

Οι τρομοκρατικές ομάδες συνδέονται κυρίως με κράτη όπως η Συρία, ο Λίβανος, το Ιράν και το Ιράκ, κράτη με υψηλό ποσοστό φτώχειας, παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων, κοινωνικές ανισότητες και περιθωριοποίηση μεγάλου μέρους του

πληθυσμού από τα πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα. Οι τρομοκράτες εκτελούν παράνομες πράξεις για να πετύχουν το στόχο τους και θεωρούν το θάνατο τους θυσία ως όφελος του σκοπού τους. Μέσω των ΜΜΕ εκμεταλλεύονται την δημοσιότητα για να ασκήσουν πίεση κυρίως σε πρόσωπα της κυβέρνησης και για να επηρεάσουν την πολιτική μιας χώρας. Οι τρομοκρατικές επιθέσεις προκαλούν μεγάλες καταστροφές και τον θάνατο ανυποψίαστων ανθρώπων. Η χρήση της τεχνολογίας είναι η κινητήριος δύναμή τους στην υλοποίηση και εκτέλεση των επιθέσεων τους, κυρίως με την ευκολία στην μετακίνηση και μεταφορά τους, όπως επίσης και η δυνατότητα για χτυπήματα με χημικά όπλα. Η ψυχολογική επίδραση της τρομοκρατίας, κυρίως μετά τα πολλαπλά χτυπήματα, είναι τεράστια και έχει καταστεί ο τρόμος του πληθυσμού και των κυβερνήσεων με κυρίαρχο το αίσθημα του φόβου και την άποψη πως κανείς και πουθενά δεν είναι απολύτως ασφαλείς.

Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι η συλλογή κεφαλαίων με σκοπό τη μερική ή ολόκληρη χρησιμοποίησή τους για την εκτέλεση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας περιλαμβάνει την επεξεργασία στοιχείων ενεργητικού, που προέρχονται τόσο από νόμιμες όσο και από παράνομες δραστηριότητες, και την προμήθεια αυτών σε τρομοκράτες, για να συνεχίσουν τις τρομοκρατικές δραστηριότητές τους. Κεφάλαια που προέρχονται από παράνομες πηγές ξεπλένονται από τρομοκρατικές οργανώσεις με τις ίδιες φάσεις όπως χρησιμοποιούνται και από τις εγκληματικές οργανώσεις. Οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν διάφορα μέσα για να πετύχουν την τρομοκρατική ενέργεια τους. Άτομα με έλλειψη ηθικών περιορισμών που δεν διστάζουν να επιτεθούν στον οποιοδήποτε, ούτε ακόμη και σε μικρά παιδιά. Στη επιλογή του βιολογικού πολέμου χρησιμοποιούν μικρόβια και δηλητήρια με σκοπό να προκαλέσουν ασθένειες ή ακόμη και το θάνατο. Τα συμπτώματα δεν μπορούν να αναγνωρισθούν εύκολα, άρα ούτε και να αντιμετωπισθούν. Οι τρομοκράτες σε αυτή την περίπτωση ζητούν οικονομική βοήθεια από κράτη που είναι μπροστά στην κατασκευή τέτοιων βιολογικών όπλων. Τα χημικά όπλα είναι το ίδιο επικίνδυνα και η χρήση τους μπορεί να φέρει ένα οδυνηρό θάνατο. Η κατασκευή τους είναι πολύ εύκολη αφού τα χημικά υλικά πωλούνται στην αγορά σε προσιτές τιμές.

Οι επιθέσεις αυτοκτονίας είναι το φαινόμενο που βλέπουμε πιο συχνά και εξαρτάται άμεσα από το θάνατο του βομβιστή. Αποτελούν το πιο τρομακτικό όπλο με μοναδικό στόχο να προκαλέσουν πανικό και το αίσθημα της ανασφάλειας. Οι αρχηγοί των τρομοκρατικών οργανώσεων επιθυμούν να ζήσουν και να απολαμβάνουν τα οφέλη και τη δόξα των πράξεων τους. Οι επιθέσεις αυτές δεν έχουν μεγάλο κόστος και ούτε τον κίνδυνο απόσπασης σημαντικών πληροφοριών, αφού ο δράστης σκοτώνεται κατά την διεξαγωγή της επίθεσης.

6.2 Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας

Με την τρομοκρατία τα τελευταία χρόνια να βρίσκεται σε έξαρση με τα συνεχόμενα χτυπήματα κυρίως στην καρδιά της Ευρώπης, υπήρξε μεγαλύτερη η ανάγκη για περισσότερη δράση ώστε να περιορισθεί η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ανάγκη για στρατηγική αντιμετώπισης του φαινομένου για εθνική ασφάλεια είναι πιο επίκαιρη από ποτέ. Στόχος πρέπει να είναι η αντιμετώπιση των αιτιών της τρομοκρατίας, όπως η αντιμετώπιση της φτώχειας, της κοινωνικής εξαθλίωσης, της έλλειψης δημοκρατίας, της σωματικής εκμετάλλευσης κ.α., όπως επίσης και η αντιμετώπιση των τρόπων χρηματοδότησης των τρομοκρατικών οργανώσεων. Η αντιμετώπιση του φαινομένου περιλαμβάνει μέτρα σε κρατικό και διεθνές επίπεδο, με πιο αυστηρά κανονιστικά μέτρα για τον έλεγχο των παγκόσμιων τραπεζικών συναλλαγών.

Σύμφωνα με τον περί της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταπολέμηση της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας Νόμο , η χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας έχει καταστεί ποινικό αδίκημα. Τα έσοδα προκύπτουν από νόμιμες ή παράνομες πηγές. Ποινικές πράξεις για απόκτηση εσόδων συμπεριλαμβάνουν απαγωγές όπου απαιτούν λύτρα, λαθρεμπόριο, κλοπές, εμπόριο ναρκωτικών και εκβιασμούς όπου απαιτούν χρήματα για προστασία. Νόμιμες μέθοδοι για την απόκτηση εσόδων που χρησιμοποιούνται από τρομοκρατικές οργανώσεις είναι οι δωρεές και έρανοι ώστε να αποκομίσουν χρήματα από το κοινωνικό σύνολο, συνδρομές και πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Παράλληλα με τις ενέργειες για καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχει δοθεί για τους ίδιους λόγους, η απαραίτητη σημασία στη διαμόρφωση κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου για την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η Απόφαση-πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και η τροποποιητική απόφαση (2008/919/ΔΕΥ) υποχρεώνουν τις χώρες της ΕΕ να εναρμονίσουν τη νομοθεσία τους και να θεσπίσουν ελάχιστες κυρώσεις σχετικά με τα εγκλήματα τρομοκρατίας.

Οι αποφάσεις αυτές ορίζουν, την έννοια του εγκλήματος της τρομοκρατίας ως το συνδυασμό:

- Αντικειμενικών στοιχείων (σωματική βλάβη, φόνος, επιθέσει κ.λπ.)
- Υποκειμενικών στοιχείων (ο δράστης διαπράττει αυτές τις πράξεις με σκοπό να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό, να αποσταθεροποιήσει σοβαρά ή να καταστρέψει δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού ή να εξαναγκάσει μια κυβέρνηση να απόσχει από την εκτέλεση οποιασδήποτε πράξης)

και την τρομοκρατική ομάδα, ως διαρθρωμένη ένωση, εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα, δύο ή περισσότερων προσώπων που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν τρομοκρατικά εγκλήματα.

Το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τον Δεκέμβριο του 2015 έκαναν έκκληση να ενισχυθούν οι υφιστάμενοι κανόνες της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούνιος 2016) δημοσίευσε την πρόταση τροποποίησης της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (2015/849). Στη συνέχεια, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε πολιτική συμφωνία, το Δεκέμβριο του 2017. Το Κοινοβούλιο ενέκρινε το κείμενο στις 19 Απριλίου 2018 και στις 14 Μαΐου 2018, το Συμβούλιο ενέκρινε την οδηγία.

Οι νέοι κανόνες αποσκοπούν:

- στην πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη χρηματοδότηση εγκληματικών δραστηριοτήτων
- στην ενίσχυση των κανόνων διαφάνειας για να αποτρέπεται η μεγάλης κλίμακας απόκρυψη κεφαλαίων

Με την τροποποίηση της οδηγίας 2015/849, επιχειρούν να εξισορροπήσουν την ανάγκη αυξημένης ασφάλειας με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των οικονομικών ελευθεριών, μέσω:

- της βελτίωσης της διαφάνειας σχετικά με την κυριότητα εταιρειών και καταπιστευμάτων
- της ενίσχυσης των ελέγχων για τις τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου
- της αντιμετώπισης των κινδύνων που συνδέονται με τις προπληρωμένες κάρτες και τα εικονικά νομίσματα
- της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Η Κύπρος έχει υιοθετήσει Εθνική Στρατηγική για την αντιμετώπιση του φαινομένου της τρομοκρατίας στα πλαίσια της οποίας εφαρμόζονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την προστασία κρίσιμων των ευάλωτων στόχων, την εφαρμογή αυστηρότερων ελέγχων στα σύνορα και την συνεχή αναβάθμιση στην ανταλλαγή πληροφοριών. Η νομοθεσία στην Κύπρο έχει εφαρμοστεί με την τροποποίηση του περί Καταπολέμησης της Τρομοκρατίας Νόμου του 2010 (110(I)/2010). (ιστορικό τροποποιήσεων 94(I)/2017)

Ως αδίκημα της Τρομοκρατίας αναφέρεται στο Νόμο κάθε:

πρόσωπο, που εκ προθέσεως προβαίνει σε πράξη η οποία, δεδομένης της φύσης της, δύναται να πλήξει σοβαρά οποιαδήποτε χώρα ή οποιονδήποτε διεθνή οργανισμό, με σκοπό-

- το σοβαρό εκφοβισμό του κοινού ή μερίδας του κοινού ή
- τον αδικαιολόγητο εξαναγκασμό δημοσίων αρχών ή διεθνούς οργανισμού, να ενεργήσουν ή να απόσχουν από του να ενεργήσουν οποιαδήποτε πράξη ή
- τη σοβαρή αποσταθεροποίηση ή καταστροφή των θεμελιωδών πολιτικών, συνταγματικών, οικονομικών ή κοινωνικών δομών μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού

και η πράξη αυτή συνιστά-

(α)αδίκημα, που περιλαμβάνεται στον Πίνακα του Πρώτου Παραρτήματος του παρόντος Νόμου,

(β)αδίκημα, που περιλαμβάνεται στον Πίνακα του Δεύτερου Παραρτήματος του παρόντος Νόμου,

(γ)κατασκευή ή κατοχή ή κτήση ή μεταφορά ή προμήθεια ή χρήση πυροβόλων ή ραδιολογικών όπλων ή οποιασδήποτε εκρηκτικής ύλης ή άλλης θανατηφόρας συσκευής ή πυρηνικών ή βιολογικών όπλων ή έρευνα και ανάπτυξη βιολογικών και χημικών όπλων,

(δ)πρόκληση εκτεταμένης καταστροφής σε-

(i)κυβερνητική ή δημόσια εγκατάσταση,

(ii)δημόσιο σύστημα μεταφοράς,

(iii)υποδομή, περιλαμβανομένων των συστημάτων πληροφορικής,

(iv)εγκαταστάσεις ή άλλη περιουσία προξενικών αρχών ή διπλωματικών αποστολών,

(v)σταθερή εξέδρα στην υφαλοκρηπίδα,

(vi)χώρο δημόσιας χρήσης,

(vii)ιδιωτική ιδιοκτησία,

που δυνατό να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινη ζωή ή να προξενήσει σοβαρή οικονομική ζημιά,

(ε)παρέμβαση ή διαταραχή ή διακοπή του εφοδιασμού νερού, ηλεκτρικής ενέργειας ή άλλου βασικού φυσικού πόρου, με αποτέλεσμα την έκθεση ανθρώπινων ζώων σε κίνδυνο,

διαπράττει αδίκημα τρομοκρατίας και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε διά βίου φυλάκιση.

Κάθε τρομοκρατική οργάνωση έχει ανάγκη τη χρηματοδότηση. Οι ανάγκες τους για διατήρηση της υποδομής, του προσωπικού και των δραστηριοτήτων είναι συνήθως πολύ μεγάλες και δεδομένου ότι τα κεφάλαια τους συνδέονται άμεσα με τις επιχειρησιακές τους δυνατότητες, οι τρομοκρατικές οργανώσεις επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ένα σταθερό κεφάλαιο.

Η Ευρωπαϊκή πολιτική καταπολέμησης περιλαμβάνει πλέον μέτρα προστασίας των πολιτών, την αύξηση της ασφάλειας στα μέσα μεταφοράς, την συνεχή παρακολούθηση τρομοκρατικών ομάδων, την καταστολή της χρηματοδότησης των τρομοκρατικών επιθέσεων, τη σύλληψη ατόμων που έχουν σχέση με επιθέσεις κ.α. Στον πόλεμο κατά

της τρομοκρατίας τόσο η ΗΠΑ όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν αναπτύξει ένα σύστημα πληροφοριών όπου παρακολουθούν μέχρι και τηλεφωνικές συνομιλίες.

Οι πιο πάνω δραστηριότητες μπορούν να υπονομεύσουν τη φήμη, την ακεραιότητα και τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, να αποθαρρύνουν τους ξένους επενδυτές και να αλλοιώσουν τις διεθνείς ροές κεφαλαίων. Επίσης, μπορούν να φέρουν αρνητικές συνέπειες στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και στις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Αποτέλεσμα αυτού να προκληθούν απώλειες ευημερίας και απορρόφηση πόρων, καθώς και επιπτώσεις στην οικονομία άλλων χωρών.

Για την καταστολή της Τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβεί σε αρκετές και σημαντικές δράσεις οι οποίες πρέπει να συνεχιστούν και να ενδυναμωθούν ώστε να γίνει ξανά η Ευρώπη ασφαλέστερη για τους πολίτες της. Στόχος είναι η αντιμετώπιση της απειλής που προκαλούν οι τρομοκράτες, ένας πόλεμος που προσπαθεί να αλλάξει συμπεριφορές, να προκαλέσει φόβο και διαίρεση της κοινωνίας. Σημαντικό ρόλο πρέπει να αναλάβουν όλες οι κυβερνήσεις και τα κράτη μέλη για εθνική ασφάλεια και αποτροπή των επιθέσεων.

Κεφάλαιο 7

Ξέπλυμα χρήματος μέσω νέων μεθόδων πληρωμής

7.1 Κρυπτονόμισμα Bitcoin και ανάλυση αυτού

Bitcoin : Ο νομισματικός “παράδεισος” του ψηφιακού κόσμου

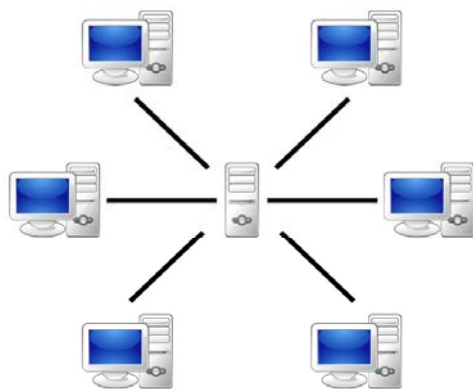
Το Bitcoin πρωτοεμφανίστηκε το 2009 από έναν ανώνυμο προγραμματιστή που κυκλοφόρησε με το όνομα Satoshi Nakamoto και είναι ένα ψηφιακό νόμισμα το οποίο δεν έχει υλική μορφή όπως τα κέρματα ή τα χαρτονομίσματα, δεν παράγεται και δεν ελέγχεται από καμία τράπεζα ή κυβέρνηση αλλά αποτελεί μία μορφή χρήματος για το Ίντερνετ. Χαρακτηρίζεται ως ένα ψηφιακό χρηματιστήριο το οποίο δεν ελέγχεται από κανέναν πάρα μόνο από την προσφορά και ζήτηση. Δεν υποστηρίζεται και δεν ελέγχεται από μια κεντρική αρχή. Η παραγωγή, η αποθήκευσή, η διακίνησή και όλες οι συναλλαγές με αυτό γίνονται αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή αλλά χρησιμοποιείται όπως τα μετρητά. Για να τα αποκτήσει κάποιος χρειάζεται είτε να μπει στη διαδικασία της ‘εξόρυξης’, είτε να τα ανταλλάξει με χρήματα ή με κάποιο προϊόν ή υπηρεσία. Η πιο απλή εφαρμογή των Bitcoin είναι ότι χρησιμεύει ως μέσο συναλλαγών και ως μέσο αποθήκευσης αξιών.

Τα bitcoin δημιουργούνται μέσω της διαδικασίας bitcoin mining ή «εξόρυξη», σε εξειδικευμένες συστοιχίες υπολογιστών μέσω περίπλοκων και χρονοβόρων υπολογισμών, όπου οι miners επεξεργάζονται τις συναλλαγές και χρησιμοποιώντας εξειδικευμένο λογισμικό ασφαλίζουν το δίκτυο και σε αντάλλαγμα συλλέγουν νέα bitcoin. Ο αριθμός των διαθέσιμων bitcoin είναι πεπερασμένος. Ένα από τα κύρια

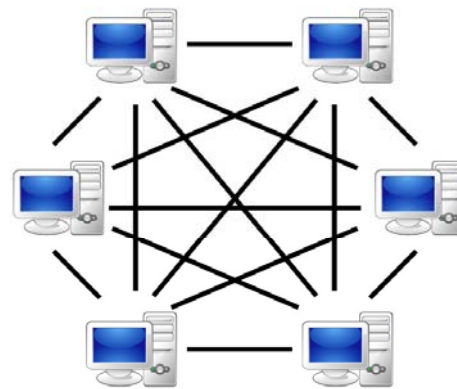
χαρακτηριστικά του bitcoin είναι ότι υπάρχουν διαθέσιμα μόνο 21 εκατομμύρια ψηφιακά bitcoin.

Στις αρχές η εύρεση ήταν εύκολη κατεβάζοντας ένα mining λογισμικό στον υπολογιστή. Επειδή όμως πλέον πλησιάζουμε προς το τέλος και εκτιμάται ότι μέχρι το 2033 θα έχει βρεθεί και το τελευταίο, η διαδικασία είναι δύσκολο να γίνει από συμβατικό υπολογιστή αλλά και ασύμφορη για κάποιον να καταναλώνει ρεύμα για την παραγωγή των bitcoin με mining. Για την παραγωγή πλέον χρησιμοποιούνται εξειδικευμένα μηχανήματα όμως η 'εξόρυξη' του έχει σημαντικό κόστος σε χρόνο - ενέργεια - εξοπλισμό. Χωρίς την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την αύξηση της χρήσης του διαδικτύου στον κόσμο η ύπαρξη και η χρήση του Bitcoin δεν είναι εφικτή. Η δημιουργία του νομίσματος και ο τρόπος λειτουργίας του συστήματος είναι άμεσα συνδεδεμένα. Χρησιμεύει για να αντιπροσωπεύσει την αξία του και η έκδοση νέων bitcoins χρησιμοποιείται για να ανταμείψει τους διαχειριστές του για την προστασία του διανεμόμενου δικτύου. Οι miners παράγουν και για να τους συμφέρει θέλουν αυτό που παράγουν να έχει μεγαλύτερη αξία ενώ οι χρήστες που συναλλάσσονται θέλουν περισσότερα bitcoin. Για αυτό και υπάρχει η ανησυχία ότι εφόσον τα συμφέροντα των παραγωγών και των χρηστών είναι διαφορετικά, τότε η αύξηση στην ζήτηση των bitcoin πιθανό να οδηγήσει στην κατάρρευση της σημερινής του αξίας.

Το bitcoin αναφέρεται ως μία peer-to-peer αποκεντρωμένη ηλεκτρονική μορφή χρήματος, βασιζόμενο πάνω στις αρχές της κρυπτογραφίας για την διασφάλιση δικτύου και επαλήθευση των συναλλαγών. Το σύνολο των bitcoin είναι μοιρασμένο στα Bitcoin wallets των ατόμων και των εταιρειών που συμμετέχουν στο δίκτυο του νομίσματος. Για αυτό και δεν χρειάζεται η διαμεσολάβηση κάποιου είδους οργανισμού όπως η τράπεζα, αφού όλοι οι χρήστες του δικτύου μπορούν να προωθήσουν μια συναλλαγή για παράδειγμα μεταφορά bitcoin από τον έναν χρήστη στον άλλο.

Server-based

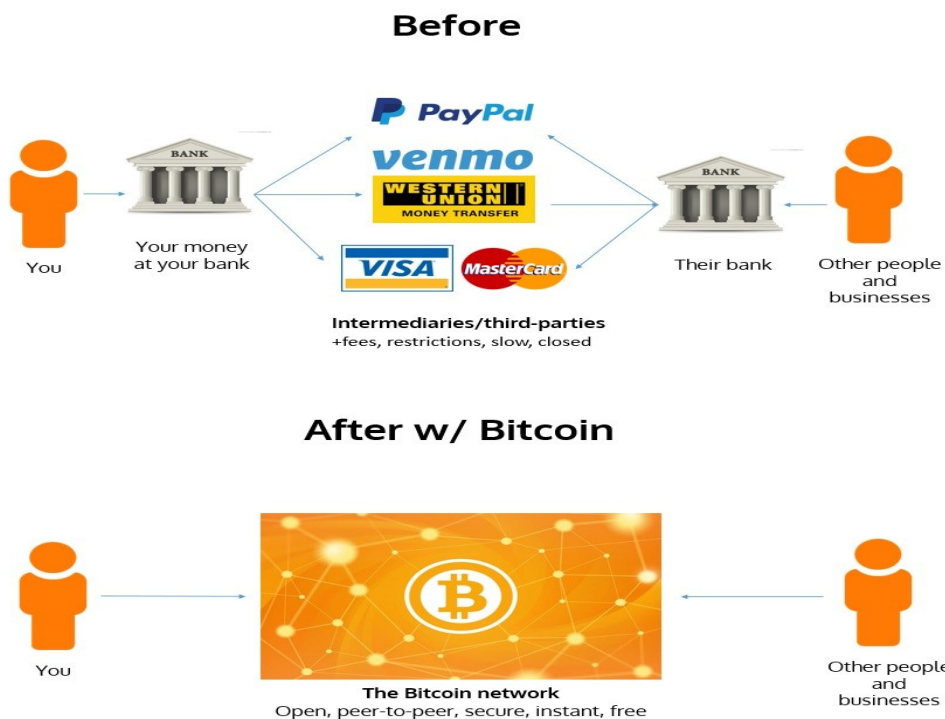
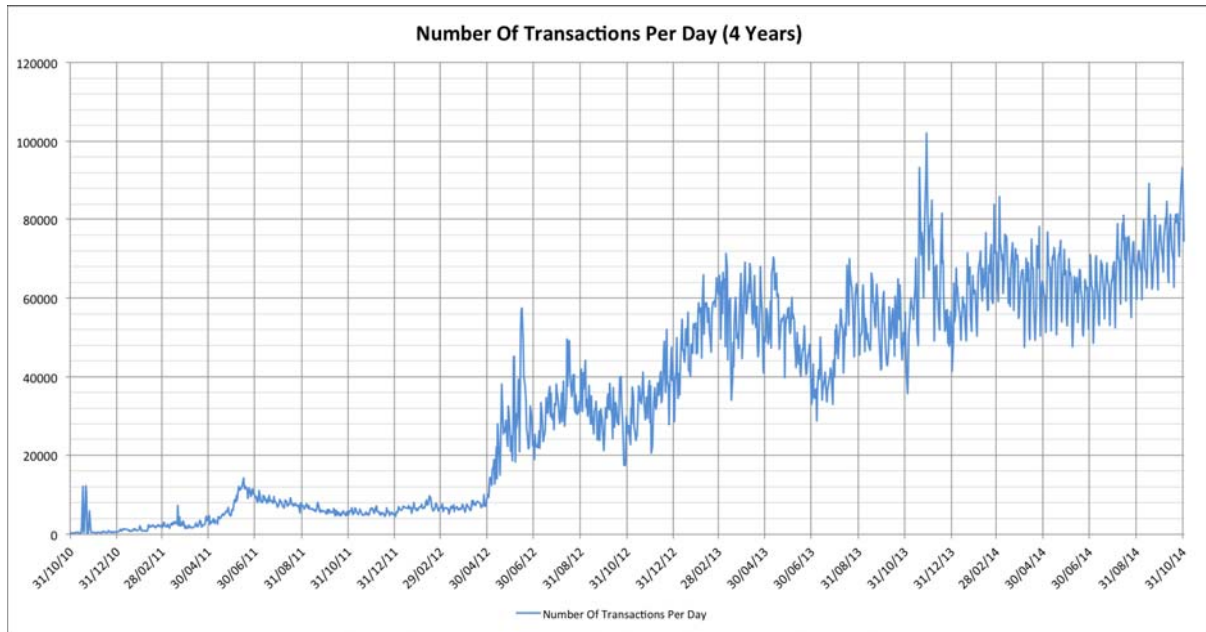
P2P-network

Όταν γίνεται μια συναλλαγή με Bitcoin, το σύστημα επιβεβαιώνει τις διευθύνσεις των διαφορετικών wallets. Στη συνέχεια, γίνονται κάποιοι περίπλοκοι υπολογισμοί οι οποίοι είναι απαραίτητοι για τους αλγόριθμους κρυπτογράφησης που προστατεύουν το σύστημα, ώστε να επιβεβαιωθεί η εγκυρότητα της συναλλαγής. Εφόσον γίνουν οι πράξεις, κάθε έγκυρη συναλλαγή καταγράφεται. Τα δεδομένα της καταγραφής (block) προστίθεται σε ένα δημόσιο αρχείο καταγραφών (log) που ονομάζεται "blockchain". Η αλυσίδα των μπλοκ (blockchain) είναι ένα κοινό δημόσιο λογιστικό βιβλίο πάνω το οποίο βασίζεται ολόκληρο το δίκτυο Bitcoin. Όλες οι επιβεβαιωμένες συναλλαγές συμπεριλαμβάνονται στην αλυσίδα των μπλοκ. Με αυτό τον τρόπο, τα πορτοφόλια Bitcoin μπορούν να υπολογίζουν το διαθέσιμο υπόλοιπο και οι νέες συναλλαγές μπορούν να επαληθεύονται, ότι δαπανώνται bitcoins τα οποία στην πραγματικότητα κατέχονται από αυτόν που τα δαπανά. Η ακεραιότητα και η χρονολογική σειρά της αλυσίδας των μπλοκ εφαρμόζονται μέσω της κρυπτογραφίας. Όλες οι συναλλαγές μεταδίδονται μεταξύ των χρηστών και συνήθως ξεκινάνε να επιβεβαιώνονται από το δίκτυο στα επόμενα 10 λεπτά μέσω της διαδικασίας «εξόρυξης».

Στις μέρες μας υπάρχουν πολλές εταιρείες, αγαθά και υπηρεσίες που επιτρέπουν τις αγορές μέσω bitcoin. Η αυξανόμενη ζήτηση προκύπτει διότι οι επενδυτές αντιλαμβάνονται ολοένα και περισσότερο ότι "τα ψηφιακά νομίσματα ήρθαν για να μείνουν".

Σύμφωνα με τον οικονομολόγο Γιώργο Καρακατσάνη στη δημοσίευση ενός άρθρου με τίτλο “Το αδιέξοδο του bitcoin”, όταν η επιθυμία να μετατραπούν όλα αυτά τα bitcoin σε iPhone και αυτοκίνητα θα γίνει ακαταμάχητη, τότε η φούσκα θα σκάσει.

Το παρακάτω γράφημα δείχνει τον αριθμό των συναλλαγών με Bitcoin. (<http://hashingit.com/analysis/33-7-transactions-per-second>).

Πλεονεκτήματα του Bitcoin:

- Ελευθερία πληρωμών : Μπορείτε να στείλετε και να λάβετε οποιοδήποτε ποσό αμέσως, οπουδήποτε και οποιαδήποτε στιγμή. Επιτρέπεται στους χρήστες του να έχουν τον πλήρη έλεγχο των χρημάτων τους.
- Οι πληρωμές με Bitcoin γίνονται είτε με μηδενικά είτε με χαμηλά τέλη. Μπορεί να συμπεριλάβουν τέλη στις συναλλαγές προκειμένου να έχουν προτεραιότητα στην διεκπεραίωση των συναλλαγών από το δίκτυο.
- Οι συναλλαγές με Bitcoin είναι ασφαλείς, μη αναστρέψιμες και δεν περιέχουν προσωπικές πληροφορίες ή προσωπικά δεδομένα των πελατών. Οι έμποροι μπορούν εύκολα να επεκταθούν σε νέες αγορές όπου είτε οι πιστωτικές κάρτες δεν είναι διαθέσιμες, είτε τα ποσοστά απάτης είναι υψηλά, εξασφαλίζοντας λιγότερους κινδύνους.
- Οι χρήστες δεν βρίσκονται σε κίνδυνο παραβίασης της ασφάλειας. Έχουν πλήρη έλεγχο των συναλλαγών τους εφόσον οι πληρωμές διεξάγονται χωρίς να συνδέονται προσωπικές πληροφορίες με την συναλλαγή. Οι χρήστες του Bitcoin μπορούν επίσης να προστατέψουν τα χρήματά τους με αντίγραφα ασφαλείας και κρυπτογράφηση.
- Όλες οι πληροφορίες που αφορούν τον εφοδιασμό του Bitcoin με χρήματα είναι άμεσα διαθέσιμες στην αλυσίδα των μπλοκ (block chain) για τον οποιονδήποτε να τις επιβεβαιώσει και να τις χρησιμοποιήσει σε πραγματικό χρόνο. Κανένα άτομο ή οργανισμός δεν μπορεί να ελέγξει ή να πλαστογραφήσει το πρωτόκολλο του Bitcoin διότι είναι κρυπτογραφικά ασφαλές. Αυτό επιτρέπει στον πυρήνα του Bitcoin να είναι αξιόπιστος αφού είναι απόλυτα ουδέτερος, διαφανής και προβλέψιμος.

Μερικά από τα μειονεκτήματα του Bitcoin:

- Μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού δεν είναι ακόμα ενήμερο για το Bitcoin.
- Η συνολική αξία των bitcoins σε κυκλοφορία και ο αριθμός των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν το Bitcoin είναι πολύ μικρός σε σύγκριση με αυτό που θα μπορούσε να είναι. Ως επακόλουθο οι συναλλαγές ή/και οι επιχειρηματικές δραστηριότητες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά την τιμή του.

- Πολλά πιστωτικά ιδρύματα είναι διστακτικά με τη χρήση του και απαγόρευσαν τη χρήση των λογαριασμών των πελατών τους για την αγορά Bitcoin και άλλων κρυπτονομισμάτων. Προσπαθούν να προστατεύσουν τους πελάτες τους αφού παρατηρείται ότι χρησιμοποιούν τους λογαριασμούς τους και περισσότερο τις πιστωτικές κάρτες τους για να αγοράσουν ψηφιακά νομίσματα και υπάρχει ο φόβος πως μια βουτιά της αξίας θα έχει ως αποτέλεσμα οι πελάτες να μην μπορούν να αποπληρώσουν στο τέλος τα χρέη τους.
- Το λογισμικό του Bitcoin είναι ακόμα σε έκδοση beta με πολλά ημιτελή χαρακτηριστικά. Όμως καινούριες λειτουργίες και υπηρεσίες εξελίσσονται για να κάνουν το Bitcoin πιο ασφαλές και προσβάσιμο.

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος δεν ξεκίνησε με τη δημιουργία των bitcoin. Τόσο τα bitcoin, όπως και κάθε μορφή χρήματος έχουν πάντοτε χρησιμοποιηθεί για νόμιμους αλλά και παράνομους σκοπούς. Επικρατεί όμως η άποψη πως τα τραπεζικά συστήματα, οι κάρτες και τα μετρητά ξεπερνάνε τα bitcoin στη χρήση τους για ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Το κρυπτονόμισμα έδωσε την ευκαιρία σε διάφορους επιτήδειους για εύκολο ξέπλυμα εφόσον καμία τράπεζα και εποπτική αρχή δεν ελέγχει το bitcoin. Υπάρχουν ανησυχίες πως θα μπορούσε να είναι πιο ελκυστικό στους εγκληματίες, γιατί μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί για ιδιωτικές και μη αναστρέψιμες πληρωμές. Η ανωνυμία των συναλλαγών είναι ο κυριότερος λόγος όπου πολλοί θεωρούν το bitcoin νόμισμα των λαθρεμπόρων.

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου τα ψηφιακά νομίσματα, ένα από αυτά είναι και τα bitcoin, χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για τη μετατροπή του "μαύρου" χρήματος σε νόμιμα έσοδα. Αγοράζει κάποιος ψηφιακά νομίσματα χρησιμοποιώντας παράνομα χρήματα, χωρίς να είναι απαραίτητη η πιστοποίηση της ταυτότητας του, και ακολούθως κάνει πληρωμές σε κάποιο άλλο ο οποίος τα μετατρέπει το ψηφιακό νόμισμα σε νόμιμα χρήματα.

Το Bitcoin είναι σχεδιασμένο για τη δημιουργία πιο ασφαλών χρημάτων και έτσι μπορεί να λειτουργεί ως προστασία έναντι μορφών οικονομικού εγκλήματος. Τα bitcoins δεν μπορούν να πλαστογραφηθούν, οι χρήστες ελέγχουν πλήρως τις πληρωμές τους και δεν μπορούν να λάβουν μη εγκεκριμένες πληρωμές και επιτρέπει στο να είναι

ασφαλισμένα τα χρήματα έναντι κλοπής ή απώλειας χρησιμοποιώντας πολύ αντίγραφα ασφαλείας και κρυπτογράφηση.

Στην Αμερική υπάρχουν τα δύο παγκοσμίως πιο μεγάλα ανταλλακτήρια bitcoin, το Coinbase και το το Circl. Οι εταιρείες αυτές έχουν το ρόλο των τραπεζών, καθώς για να μπορεί κάποιος να ανοίξει έναν λογαριασμό bitcoin στο διαδίκτυο και ακολούθως να αγοράσει bitcoin πρέπει να γίνει ταυτοποίηση των στοιχείων του και να περάσει από κάποιο έλεγχο.

Σε μεγάλο βαθμό τα bitcoins έχουν θεσπιστεί ως τρόπος πληρωμής από τους κυβερνοεγκληματίες. Τρανταχτό παράδειγμα είναι οι hackers της κυβερνοεπίθεσης με το ransomware WannaCry, το οποίο μόλυνε 300.000 υπολογιστές ανά τον κόσμο. Ζήτησαν λύτρα σε bitcoins, για να “ξεκλειδώσουν” τα αρχεία στα οποία η πρόσβαση είχε αποκλειστεί. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι για τον έλεγχο του Bitcoin δεν υπάρχει νομοθετικό-θεσμικό πλαίσιο και είναι άγνωστο αν θα δημιουργηθεί.

Αναμφισβήτητα η χρήση του Bitcoin θα υπόκειται σε παρόμοιους κανονισμούς με αυτούς που εφαρμόζονται στα χρηματοοικονομικά συστήματα. Η ανάθεση όμως των δικαιωμάτων σε μια τοπική αρχή δεν είναι εφικτή με τους κανόνες του δικτύου bitcoin, εφόσον χρειάζεται η συνεργασία σχεδόν όλων των χρηστών, οι οποίοι επιλέγουν ποιο λογισμικό χρησιμοποιούν. Το Bitcoin μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς κάποιιοι από τους οποίους μπορούν να θεωρηθούν νόμιμοι και κάποιοι όχι. Η χρήση του όμως θα μπορούσε να δυσκολέψει από περιοριστικούς κανονισμούς. Μια κυβέρνηση που θα επιλέξει να απαγορεύσει το Bitcoin θα απαγορεύσει επίσης στις τοπικές επιχειρήσεις και αγορές να αναπτυχθούν, δίνοντας έτσι την καινοτομία σε άλλες χώρες. Αν και η Ε.Ε. εργάζεται σε νέους κανόνες για τα κρυπτονομίσματα, το 2015, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αποφάνθηκε ότι οι συναλλαγές με *Bitcoin* "απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ σύμφωνα με την διάταξη που αφορά συναλλαγές που αφορούν συνάλλαγμα, χαρτονομίσματα και τα κέρματα που χρησιμοποιούνται ως νόμιμο χρήμα". Έτσι, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το Bitcoin είναι νόμισμα, και όχι ιδιοκτησία. Αν και η αγορά και η πώληση Bitcoin δεν επιβαρύνονται με ΦΠΑ, οι συναλλαγές σε Bitcoin ενδέχεται να υπόκεινται σε άλλους φόρους, όπως τα κέρδη

κεφαλαίου ή ο φόρος εισοδήματος. Η φορολογική μεταχείριση των Bitcoin για φορολογικούς σκοπούς διαφέρει ανάλογα με την κάθε χώρα της ΕΕ.

Μέσω του Bitcoin έχει αναπτυχθεί ένας καινούριος κόσμος συναλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο, με τη φιλοδοξία να εδραιωθεί ως ένα αξιόπιστο μέσο συναλλαγών.

Κάθε νόμισμα όμως έχει δύο όψεις, έτσι και το Bitcoin...

7.2 Το Bitcoin ως μέσο συναλλαγών και τρομοκρατών

Το πιο δημοφιλές ψηφιακό νόμισμα στον κόσμο εσωκλείει κινδύνους που ξεπερνούν ακόμη και τους κινδύνους της τρομοκρατίας, με σοβαρές συνέπειες στο τραπεζικό απόρρητο και στους φορολογικούς παράδεισους. Οι αδιαφανείς συναλλαγές του bitcoin και άλλων κρυπτονομισμάτων αποτελούν ιδανικό εργαλείο για ξέπλυμα χρήματος και μεταφοράς χρημάτων από τρομοκρατικές ομάδες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναθεωρήσει τους κανόνες για καταστολή του ξεπλύματος χρήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση επεκτείνοντας το ρυθμιστικό πλαίσιο ακόμη και σε εταιρείες που «διατηρούν, αποθηκεύουν και μεταφέρουν εικονικά νομίσματα», οι οποίες «θα πρέπει να ταυτοποιούν τους πελάτες τους και να αναφέρουν κάθε ύποπτη δραστηριότητα».

Μέσω των συναλλαγών με bitcoin, υπάρχει ο κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί για ξέπλυμα χρήματος από εμπόρους ναρκωτικών και τρομοκράτες.

Δεν υπάρχει κανένα σύστημα ελέγχου στις πλατφόρμες συναλλαγών του εικονικού νομίσματος και η έλλειψη εποπτείας μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία των Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Σύμφωνα και με τις συστάσεις της FATF τα νομοθετικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδείκνυται να προβούν σε ρύθμιση των εικονικών νομισμάτων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για την μη προαγωγή της ευρύτερης χρήσης αυτών των νομισμάτων. Στην Κύπρο οι τράπεζες δεν επιτρέπουν τις συναλλαγές πελατών τους με υπηρεσίες που αφορούν Bitcoins. Αυτό όμως μπορεί να

προκαλέσει σοβαρές ζημιές, εφόσον οι χρήστες στρέφονται στο εξωτερικό όπως για παράδειγμα στην Ελβετία, όπου η συναλλαγές με Bitcoin μέσω τραπεζών επιτρέπονται. Οι συναλλαγές αυτές εξασφαλίζουν ανωνυμία, χωρίς να γνωρίζουμε ποιος είναι ο πραγματικός δικαιούχος των ψηφιακών νομισμάτων. Οι συναλλαγές είναι δημόσιες όμως αυτό που φαίνεται είναι μια διεύθυνση αλγορίθμου που πιστοποιεί τη συναλλαγή χωρίς να χρειάζεται όνομα.

Οι εγκληματίες σχεδόν πάντα εφαρμόζουν πρώτοι τις νέες τεχνολογίες στα χρηματοπιστωτικά συστήματα. Τα ψηφιακά νομίσματα συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με το διαδικτυακό έγκλημα και με το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι εγκληματίες για την πραγματοποίηση μίας επίθεσης ή την παροχής μιας εγκληματικής υπηρεσίας ζητούν να πληρωθούν σε bitcoin. Επίσης οι υπηρεσίες των ψηφιακών νομισμάτων χρησιμοποιούνται για την αγορά παράνομων αγαθών ή άλλων συναλλαγών από το διαδίκτυο. Έχουν καταγραφεί περιστατικά όπως η αγορά πορνογραφικού υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, η αγορά ναρκωτικών, οπλών, επικίνδυνων υλικών και παράνομων φαρμάκων. Οι διαδικτυακές αγορές χρησιμοποιούνται για τη διαφήμιση και την πώληση όλων των τύπων ναρκωτικών και όπλων. Οι εγκληματίες επιθυμούν τις διαδικτυακές υπηρεσίες για να διεξάγουν συναλλαγές και μεταφορές εικονικών νομισμάτων με σκοπό τη συγκάλυψη μεταφορών κεφαλαίων, εφόσον διατηρούν σε μεγάλο βαθμό την ανωνυμία τους. Το μόνο εμπόδιο που έχουν να αντιμετωπίσουν είναι ο περιορισμός που υπάρχει στο να διενεργήσουν συναλλαγές πολύ μεγάλων ποσών.

Κεφάλαιο 8

Δραστηριότητες που Υποδηλώνουν Ξέπλυμα Χρήματος και Υποχρεώσεις και Μέτρα των Τραπεζών για την πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

Αποτελεί προτεραιότητα η αντιμετώπιση και αποτροπή του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενός σοβαρού κοινωνικού και οικονομικού προβλήματος που βρίσκεται στα πιο σημαντικά θέματα που απασχολούν την διεθνή οικονομική κοινότητα. Οι αρμόδιες εποπτικές αρχές έχουν εξουσιοδοτηθεί από το νόμο ώστε να εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στη χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως μέσο για τη νομιμοποίηση τέτοιου είδους εσόδων. Τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να εφαρμόζουν οι τράπεζες έχουν προκύψει από το συνδυασμό της νομοθεσίας κάθε χώρας για τη αντιμετώπιση του φαινομένου και της Εθνικής νομοθεσίας. Κλειδί των λειτουργιών και υποχρεώσεων κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος αποτελεί ο όρος της δέουσας επιμέλειας γνωστό και ως “due diligence”.

Τι σημαίνει όμως δέουσα επιμέλεια; είναι η διαδικασία ελέγχου, υποχρεώσεων και μέτρων που προβλέπονται από κανονιστικές ρυθμίσεις για εφαρμογή από τις τράπεζες για την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών τους, του προφίλ του πελάτη και

την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των συναλλαγών του πελάτη για την αναγνώριση ύποπτων τραπεζικών δραστηριοτήτων και την αποφυγή αυτών.

Η Κύπρος έχει εφαρμόσει κατάλληλη νομοθεσία, τα απαιτούμενα ρυθμιστικά μέτρα και τους κατάλληλους μηχανισμούς για την αποτελεσματική παρεμπόδιση και καταπολέμηση του φαινομένου. Ταυτόχρονα υπάρχει η δέσμευση για εφαρμογή όλων των διεθνών συμβάσεων και πρότυπων και υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Νόμος καθορίζει την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ως την αρμόδια εποπτική αρχή, αναλαμβάνοντας την ευθύνη για έλεγχο και παρακολούθηση της συμμόρφωσης των τραπεζών με ότι επιβάλλει ο Νόμος σε σχέση με πρόσωπα που διεξάγουν τραπεζικές εργασίες έχοντας ως στόχο την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Συγκεκριμένα, τα άρθρα 58 και 60 του Νόμου απαιτούν από όλα τα πρόσωπα που διεξάγουν χρηματοοικονομικές ή άλλες δραστηριότητες όπως εφαρμόζουν τις διαδικασίες προσδιορισμού ταυτότητας πελατών και επίδειξης δέουσας επιμέλειας στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις·
- όταν διενεργούν μεμονωμένες συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο από 15.000 ευρώ ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση·
- όταν υπάρχει υποψία νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ανεξάρτητα από το ποσό της συναλλαγής·
- όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια ή την καταλληλότητα των εγγράφων, στοιχείων ή πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την εξακρίβωση της ταυτότητας υφιστάμενου πελάτη.

Παράλληλα, το άρθρο 61(1) του Νόμου απαιτεί όπως οι διαδικασίες προσδιορισμού ταυτότητας και τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, περιλαμβάνουν τα πιο κάτω:

- την εξακρίβωση και τον έλεγχο της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, στοιχείων ή πληροφοριών που εκδίδονται ή λαμβάνονται από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή·
- την εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου και τη λήψη ευλόγων μέτρων αναλόγως του βαθμού κινδύνου για τον έλεγχο της ταυτότητας του βάσει εγγράφων, στοιχείων ή πληροφοριών που εκδίδονται ή λαμβάνονται από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή ώστε να διασφαλίζεται ότι το πρόσωπο που διεξάγει χρηματοοικονομική ή άλλη δραστηριότητα γνωρίζει τον πραγματικό δικαιούχο· όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, τα εμπιστεύματα και ανάλογες νομικές διευθετήσεις, τη λήψη ευλόγων μέτρων αναλόγως του βαθμού κινδύνου για να γίνει κατανοητή η διάρθρωση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και του ελέγχου του πελάτη, και
- τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και το σχεδιαζόμενο χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης.
- την άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια αυτής της σχέσης, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι οι συναλλαγές που διενεργούνται συνάδουν με τα στοιχεία και πληροφορίες που κατέχει το πρόσωπο που διεξάγει χρηματοοικονομική ή άλλη δραστηριότητα σχετικά με τον πελάτη, την επιχείρηση και το προφίλ του κινδύνου του πελάτη, περιλαμβανομένης της προέλευσης των κεφαλαίων καθώς και τη διασφάλιση της τήρησης ενημερωμένων εγγράφων, στοιχείων ή πληροφοριών.

Ο νόμος διαχωρίζει δύο διαδικασίες. Αρχικά την πιστοποίηση της ταυτότητας του πελάτη που στηρίζεται κυρίως από τα στοιχεία που δίνει ο ίδιος ο πελάτης και την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη που στηρίζεται σε πληροφορίες από άλλες αξιόπιστες πηγές. Βάση του νόμου θα πρέπει να εφαρμόζονται οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο σε νέους αλλά και σε υφιστάμενους πελάτες.

8.1 Πολιτική Αποδοχής πελατών

Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν μια πολιτική και διαδικασίες αποδοχής νέων πελατών σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου και τις

Οδηγίες που λαμβάνουν από την αρμόδια αρχή. Η Πολιτική Αποδοχής πελατών περιέχει τις κατευθυντήριες γραμμές για έναρξη και διατήρηση των σχέσεων με τους πελάτες και καθορίζει την κατηγοριοποίηση των πελατών βάση του κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως και τις περιοχές της μη επιτρεπόμενης συνεργασίας.

Σκοπός της πολιτικής αποδοχής πελατών είναι η δημιουργία ενός πλαισίου μέσα στο οποίο θα υπάρχει, διαχείριση, συνεχής παρακολούθηση και έλεγχος μέσω κατάλληλων διαδικασιών ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος και το ρίσκο από τους πελάτες και τις τραπεζικές συναλλαγές τους. Οι πελάτες χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου Ξεπλύματος Χρήματος, βάση διαφόρων κριτηρίων όπως για παράδειγμα τα γεωγραφικά κριτήρια κινδύνου, την επιχειρηματική και επαγγελματική δραστηριότητα του πελάτη, τις υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη και γενικά της συμπεριφοράς των συναλλαγών του.

Τα γεωγραφικά κριτήρια κινδύνου αφορούν τη χώρα προέλευσης του πελάτη (κάτοικος / μη κάτοικος), τη χώρα που θα διεξάγονται οι εργασίες του πελάτη, το καθεστώς και τη χώρα που ιδρύθηκε, τη χώρα προέλευσης και που θα καταλήγουν τα κεφάλαια. Οι χώρες παγκοσμίως κατατάσσονται με βάση των κίνδυνο ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και χωρίζονται σε αυτές που είναι μέλη της FATF ή σε εκείνες που δεν συνεργάζονται με τη FATF) και σε αυτές που έχουν περιορισμούς από διεθνείς οργανισμούς. Ο έλεγχος για κάθε πελάτη γίνεται βάση καταλόγων που περιλαμβάνουν διάφορα περιοριστικά μέτρα και εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, OFAC, O.H.E και τις Κυπριακές αρχές και λίστες που περιλαμβάνουν Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα PEP's. Η επιχειρηματική δραστηριότητα είναι το δεύτερο κριτήριο που απαιτεί προσοχή κυρίως σε εταιρείες με ανώνυμες μετοχές, πολύπλοκη δομή ή συμμετοχή προσώπων που έχουν σχέση με υπεράκτιες εταιρείες. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται αποτελούν κινδύνους και κάποια από αυτά μπορούν να θεωρηθούν ύποπτα όπως τα εμβάσματα, τα επενδυτικά προϊόντα, οι υπηρεσίες μετατροπής συναλλάγματος, υπηρεσίες private banking και άλλα.

8.2 Αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα εφαρμόζει αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας (Enhanced Due Diligence Measures) με την έναρξη της σχέσης με πελάτες υψηλού κινδύνου, τα οποία μέτρα εξαρτώνται από την πελατειακή σχέση που θα δημιουργηθεί. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται ανάλογα με την επιχειρηματική σχέση, το προϊόν ή τη συναλλαγή και το βαθμό κινδύνου που απορρέει από το είδος του πελάτη σύμφωνα πάντα με τις απαιτήσεις του Νόμου. Στα πιστωτικά ιδρύματα τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να εξετάζουν και να ελέγχουν την εγκυρότητα και επάρκεια των στοιχείων ταυτότητας των πελατών ειδικά αυτών που αναφέρονται ως υψηλού κινδύνου. Επιπρόσθετα, υπάρχει και η διαδικασία της επικαιροποίησης στοιχείων ταυτότητας του κάθε πελάτη σε τακτική βάση. Λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό κινδύνου, σε περίπτωση που γίνει αντιληπτό ότι απουσιάζουν αξιόπιστα ή επαρκή στοιχεία και πληροφορίες για το οικονομικό προφίλ του πελάτη, οφείλουν να εφαρμόσουν τις κατάλληλες διαδικασίες για να μαζέψουν τα ελλείποντα στοιχεία, κυρίως όταν συμβαίνει μια από τις πιο κάτω περιπτώσεις:

- διεξαγωγή σημαντικής συναλλαγής που φαίνεται να είναι ασυνήθιστη ή και σημαντική σε σχέση με το συνηθισμένο μέγεθος συναλλαγών του οικονομικού προφίλ του πελάτη
- σημαντική αλλαγή στην κατάσταση και νομική υπόσταση του πελάτη
- σημαντική αλλαγή στον τρόπο και κανόνες λειτουργίας του λογαριασμού.

8.3 Κατηγοριοποίηση πελατών

Με την έναρξη της πελατειακής σχέσης οι πελάτες ενός πιστωτικού δρύματος αξιολογούνται και κατηγοριοποιούνται σε τρεις κατηγορίες βάση του βαθμού κινδύνου ξεπλύματος χρήματος:

- Πελάτες υψηλού κινδύνου
- Πελάτες κανονικού κινδύνου
- Πελάτες χαμηλού κινδύνου

Σε κάθε κατηγορία εφαρμόζονται διαφορετικά μέτρα επιμέλειας με τα αυστηρότερα να εφαρμόζονται στην πρώτη κατηγορία.(πελάτες υψηλού κινδύνου)

Για την κατηγοριοποίηση των πελατών αξιολογείται όλη η διαθέσιμη πληροφόρηση του πελάτη και η επιχειρηματική του δραστηριότητα. Βασικά στοιχεία είναι ο τόπος διαμονής, η χώρα προέλευσης, η φύση εργασιών, η χώρα εγγραφής και λειτουργίας, η νομική υπόσταση, το μέγεθος και η συμπεριφορά των συναλλαγών, ο επιχειρηματικός τομέας και άλλα. Η κατηγοριοποίηση για τον κάθε πελάτη αλλάζει εάν υπάρξει αλλαγή στα πιο πάνω δεδομένα και στην χρηματοοικονομική συμπεριφορά του.

Συγκεκριμένα, πελάτες υψηλού κινδύνου θεωρούνται :

- Λογαριασμοί εταιρειών με μετοχές στον κομιστή
- Λογαριασμοί εμπιστευμάτων / Εταιρειών με Πληρεξούσιους Μετόχους
- Μέτοχοι
- Λογαριασμοί πελατών στο όνομα τρίτου προσώπου
- Λογαριασμοί πελατών στο όνομα τρίτου προσώπου από Εταιρείες ή Αδειούχους Αποδέχτες στοιχημάτων
- Πολιτικώς Εκτεθειμένα πρόσωπα
- Λογαριασμοί ανταποκριτή για τράπεζες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε επιλεγμένους ιδιώτες πελάτες
- Ηλεκτρονική κυβεία και τυχερά παιχνίδια μέσω διαδικτύου
- Πελάτες από χώρες που εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις συστάσεις του FATF

8.4 Εκπαίδευση και επιμόρφωση προσωπικού

Είναι απαραίτητη προϋπόθεση όπως όλο το επηρεαζόμενο προσωπικό να κατανοεί πλήρως και να συμμετέχει στην εκπαίδευση και επιμόρφωση για την επιτυχή εφαρμογή της πολιτικής και των διαδικασιών της Τράπεζα και για την παρεμπόδιση ξεπλύματος παράνομου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Σύμφωνα με τον νόμο και την οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας που είναι η αρμόδια αρχή, τα υπόχρεα πρόσωπα έχουν την ευθύνη να εφαρμόζουν πρόγραμμα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού που θα στοχεύει στην συνεχή ενημέρωση σε σχέση με τις νέες εξελίξεις στο τομέα της παρεμπόδισης, όπως επίσης και πρακτικές μεθόδους και τάσεις που χρησιμοποιούνται από τους εγκληματίες. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει διαφορετική δομή ανάλογα με τα διαφορετικά τμήματα του προσωπικού, αλλά κάθε υπάλληλος θεωρείται νομικά υπεύθυνος στην περίπτωση που παραλείψει να αποκαλύψει πληροφορίες ξεπλύματος χρήματος.

8.5 Παρακολούθηση συναλλαγών και λογαριασμών

Τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοι έχουν την ευθύνη να παρακολουθούν τις συναλλαγές των πελατών τους και να αναφέρουν τυχόν συμπεριφορές λογαριασμών που δημιουργούν υποψίες ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αν γίνει αντιληπτό κάτι τέτοιο και δεν το αναφέρουν τότε θα υποστούν αυστηρές κυρώσεις, όπως αυτές προνοούνται από το νομοθετικό πλαίσιο.

Η συνεχής εποπτεία της επιχειρηματικής σχέσης και των συναλλαγών που εκτελούνται, ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα στοιχεία και οι συναλλαγές συνάδουν με τις πληροφορίες που έχει ήδη η Τράπεζα διασφαλίζουν την μείωση του κινδύνου.

Οι Τράπεζες οφείλουν να έχουν ολοκληρωμένη εικόνα της φυσιολογικής και δικαιολογημένης κίνησης των λογαριασμών και του οικονομικού προφίλ των πελατών τους και να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις συναλλαγές που είναι εκτός της συνηθισμένης κίνησης των λογαριασμών ή που αποτελούν συναλλαγές χωρίς νόμιμο λόγο.

Παραδείγματα ύποπτων συναλλαγών Ξεπλύματος Παράνομου Χρήματος μπορούν να αποτελέσουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- i. Πράξεις σε μετρητά και άλλες τραπεζικές συναλλαγές, όπως μεγάλες αναλήψεις από λογαριασμούς που δεν χρησιμοποιούνται, μεγάλες αναλήψεις μετρητών που κατατίθενται αμέσως σε άλλο λογαριασμό, καταθέσεις μετρητών που θα μπορούσαν να γίνουν με άλλο μέσο, λογαριασμοί εταιρειών που κάνουν συναλλαγές σε μετρητά για τις εμπορικές δραστηριότητες τους κ.α.
- ii. Συναλλαγές μέσω τραπεζικών λογαριασμών, όπως η χρησιμοποίηση πληρεξούσιων χωρίς να συμβαδίζει αυτό με τις δραστηριότητες του πελάτη που διατηρεί τον λογαριασμό, απαιτήσεις να επιστραφούν χρήματα με δικαιολογία ότι στάλθηκαν λάθος στο λογαριασμό, μεγάλος αριθμός ατόμων που κάνουν κατάθεση διαφόρων ποσών σε ένα λογαριασμό χωρίς ικανοποιητικό λόγο, πελάτες που αρνούνται να δώσουν σαφέστατες πληροφορίες κ.α.
- iii. Συναλλαγές που σχετίζονται με επενδύσεις. Για παράδειγμα διακανονισμοί αξιογράφων μεγάλων ποσών σε μετρητά, αιτήσεις από πελάτες για τη

- διαχείριση χαρτοφυλακίων χωρίς να είναι ξεκάθαρη η πηγή των χρημάτων, αγορά ή και πώληση αξιογράφων κάτω από ασυνήθιστες συνθήκες.
- iv. Εμβάσματα χρημάτων και διεθνείς συναλλαγές, όπως συχνές καταθέσεις επιταγών ξένου συναλλάγματος που προέρχονται από το εξωτερικό, εμβάσματα από ή σε χώρες υψηλού κινδύνου χωρίς δικαιολογημένο λόγο, εμβάσματα που δεν αναφέρουν το όνομα του αποστολέα ή/και του παραλήπτη, ηλεκτρονικά εμβάσματα χωρίς φανερή σύνδεση με νόμιμες υπηρεσίες ή προϊόντα.
 - v. Πελάτες που παρέχουν ύποπτες ή ανεπαρκής πληροφορίες. Υπάρχουν περιπτώσεις που ο πελάτης δεν δείχνει την απαραίτητη προθυμία να δώσει ολοκληρωμένες πληροφορίες είτε για το άνοιγμα του λογαριασμού είτε για την κίνηση του λογαριασμού του, ή πελάτες που δίνουν ύποπτα έγγραφα που δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί η γνησιότητα τους, ή πελάτες που δεν έχουν ενεργό αριθμό τηλεφώνου σπιτιού ή επιχείρησης βάση αυτού που είχαν δηλώσει στην Τράπεζα.
 - vi. Δραστηριότητες που είναι ασυμβίβαστες με το οικονομικό προφίλ. Οι δραστηριότητες του πελάτη είναι ασυμβίβαστες με τον κύκλο εργασιών που έχει δηλώσει ο πελάτης. Οι συναλλαγές μιας επιχείρησης δείχνουν μεταβολές ασυμβίβαστες με το προφίλ του πελάτη. Συναλλαγές εκτός των συνηθισμένων ή και πολύπλοκες σε σχέση με τον σκοπό που εκτελεστήκαν.
 - vii. Ύποπτες συναλλαγές από υπαλλήλους. Υπάλληλος που έχει αλλαγή στον τρόπο ζωής του και δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τα εισοδήματά του ή αλλαγή στην απόδοση και συμπεριφορά ή και που διατηρεί ασυνήθιστες κοινωνικές σχέσεις με πελάτες.

Καθιστάτε απαραίτητη η συνεχής και αποτελεσματική παρακολούθηση των συναλλαγών και των λογαριασμών των πελατών ώστε να εντοπίζονται οι ύποπτες και ασυνήθιστες συναλλαγές, ειδικά στις περιπτώσεις συναλλαγών με μετρητά, επιταγές, μεταφορές κεφαλαίων και χρηματοδοτήσεις.

Κεφάλαιο 9

Συμπεράσματα

Η νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελεί φαινόμενο που επηρεάζει όλα τα κράτη και έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Η ροή παράνομου χρήματος αποτελεί μια από τις πιο σοβαρές απειλές της κοινωνίας και μπορεί να επηρεάσει τη σταθερότητα και ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Συχνά διαπράττεται από πρόσωπα υπεράνω υποψίας και αναπτύσσεται μέσω «νόμιμων» διαδικασιών βρίσκοντας παραθυράκια της νομοθεσίας και ελλείψεις του εποπτικού ελέγχου.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγάλη προσπάθεια των Κυβερνήσεων για την προστασία της Κοινωνίας από το Οργανωμένο έγκλημα με την αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου για πρόληψη αλλά και εξάλειψη του φαινομένου. Η αναβάθμιση του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να καταφέρει η χώρα μας, όπως και κάθε άλλη Χώρα να αντιμετωπίσει τις μεταβαλλόμενες μορφές και μεθόδους του οργανωμένου εγκλήματος.

Η νομοθεσία που αφορά στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έχει αποτελέσει τα τελευταία χρόνια αντικείμενο αλληπάλληλων τροποποιήσεων και βελτιώσεων. Το Κυπριακό ρυθμιστικό πλαίσιο έχει προσαρμοστεί πλήρως με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα διεθνή πρότυπα και είναι συμβατό με τα πρότυπα του FATF για την πρόληψη χρησιμοποίησης του χρηματοοικονομικού συστήματος για την καταπολέμηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Το όλο σύστημα για την καταπολέμηση του φαινομένου συμπληρώνεται με του μηχανισμούς για εντοπισμό, πάγωμα ή και δήμευση περιουσιακών στοιχείων κάτι το οποίο απαιτείται να εφαρμόζεται από όλους τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Η Κύπρος λόγω του ευνοϊκού της φορολογικού περιβάλλοντος αποτελεί πόλο έλξης για τέτοιες δραστηριότητες. Το Κυπριακό φορολογικό σύστημα είναι ιδανικό με πολλά ωφέληματα για διεθνής εμπορικές εταιρείες γραμμένες στην Κύπρο. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου χρειάζεται σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο, ένα αποτελεσματικό σύστημα καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος με την εφαρμογή της κατάλληλης νομοθεσίας στο πλαίσιο ενός πιο εξελιγμένου διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο με την πλήρης διαφάνεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την συνεργασία όλων των οργανισμών και συνόλων, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο με κοινούς κανόνες δράσης, ώστε να καταπολεμηθεί το πρόβλημα από εκεί που γεννιέται και αναπτύσσεται και να ληφθούν πιο αποτελεσματικά μέτρα δράσης για την καταπολέμηση του ξεπλύματος.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί πως έχουν γίνει μεγάλες ερευνητικές μελέτες όπου τα ευρήματά τους μπορούν να βοηθήσουν σε νέες στρατηγικές για την αποτελεσματική και ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου. Η ύπαρξη παράνομων δραστηριοτήτων είναι ακατόρθωτο να αντιμετωπισθούν και να απαλειφθούν πλήρως. Βασικός σκοπός και στόχος όμως είναι παταχθεί η χρηματοδότηση εγκληματικών δραστηριοτήτων, χωρίς να επηρεάζεται η ομαλή λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών και των συστημάτων πληρωμών. Η συμμόρφωση των εταιρειών και Τραπεζών στις διατάξεις των νέων κανονισμών είναι πλέον σε καλό δρόμο, το ίδιο και στο συναλλασσόμενο κοινό. Το πρόβλημα όμως του ξεπλύματος πρέπει να καταπολεμηθεί ριζικά, μαζί και η τάση για φοροδιαφυγή.

Οι αρνητικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων παράνομου χρήματος είναι παγκόσμιες με σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομική ακεραιότητα και σταθερότητα των χωρών. Το ξέπλυμα χρήματος και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας εκμεταλλεύονται την πολυπλοκότητα που υπάρχει στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών και συστημάτων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι χώρες με μη αποτελεσματικά και επαρκή νομοθετικά πλαίσια και ελέγχους, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην εύκολη μεταφορά κεφαλαίων, που αποκτήθηκαν ή δημιουργήθηκαν από εγκληματικές δραστηριότητες.

Για τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως δεν μπορεί να υπάρξει συγκεκριμένος τρόπος μέτρησης όσον αφορά το μέγεθος του ξεπλύματος χρήματος και αυτό δυσκολεύει την προσέγγιση της έκτασης του φαινομένου. Βάση της νομοθεσίας κάθε χώρας μια οικονομική δραστηριότητα μπορεί να θεωρείται νόμιμη ή παράνομη και αυτό συμβαίνει είτε γιατί κάποιες χώρες έχουν μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους, είτε γιατί τα κεφάλαια νομιμοποιούνται σε κάποια περιοχή και ξοδεύονται σε κάποια άλλη.

Είναι απαραίτητο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος, να υφίσταται αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο και σαφής νομοθεσία για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων και αποτελεσματικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί.

Η ακεραιότητα των εθνικών χρηματοπιστωτικών συστημάτων είναι απαραίτητη για τον χρηματοπιστωτικό τομέα και την οικονομική σταθερότητα, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και η εναρμόνιση στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο να γίνεται με τρόπο που να επιτρέπει στη χώρα να παραμείνει ανταγωνιστική και ελκυστική σε ξένους επενδυτές εξισορροπώντας την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Βιβλιογραφία

- Αγγελόπουλος, Π. (2005) *Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*. Αθήνα: Σταματούλη
- Τραγάκης, Γ. (1996) *Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Τσιρίδης, Π. (2009) *Ο Νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- Bryans, D. (2014) Bitcoin and Money Laundering: Mining for an Effective Solution. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/indana89&div=16&id=&page>
- Davidson, A. (2018) Bitcoin facilitates terror financing, money laundering, UBS chairman warns. <http://ownershiptransparency.com/aml/bitcoin-facilitates-terror-financing-money-laundering-ubs-chairman-warns/> [Πρόσβαση: 09.Μαΐου.2018]
- Davidson, A. (2018) Europe Receives Biggest Share of Illicit Bitcoins, Study Shows. [Πρόσβαση: 24-Μαΐου-2018]
- Gruber, S. (2013) Trust, Identify and Disclosure: Are Bitcoin Exchanges the Next Virtual Havens for Money Laundering and Tax Evasion. <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/qlr32&div=7&id=&page>
- He, P. (2013) A Typological Study of Money Laundering. <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/13685201011010182>
- Lain, S. (2017) Lessons Learned so far from the 'Global Leundromat' Scheme. https://rusi.org/sites/default/files/201704_rusi_newsbrief_lain.pdf [Πρόσβαση: 1-Απριλίου-2017]
- Majcher, B. (2017) Lessons from the Global Laundromat Investigation: Part One. <http://ownershiptransparency.com/kyc/lessons-global-laundromat-investigation-part-one/> [Ανακτήθηκε: 29-Μαρτίου-2017]
- ACAMS. (2017) *Transaction Monitoring* [Certificate]. [Ανακτήθηκε: 21-Δεκ-2017]
- euTHOR Compliance Services. (2017) *Identifying Terrorist Financing* [Seminar]. [Ανακτήθηκε: 9-Μαΐου-2017]

KPMG. (2016) *Anti Money Laundering and Counter Terrorism Financing* [Training]
[Ανακτήθηκε: 23-Φεβ-2016]

Νομοθετικές Διατάξεις

http://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2007_1_188.html

<https://www.centralbank.cy/el/licensing-supervision/prevention-and-suppression-of-money-laundering-activities-and-financing-of-terrorism-1>

<http://www.europarl.europa.eu/portal/el>

<http://www.consilium.europa.eu/el/>

<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/>

http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2015_141_R_0003&from=ES

Internet

FATF <http://www.fatf-gafi.org/>

OFAC - U.S. DEPARTMENT OF THE TREASURY

<https://www.treasury.gov/about/organizational-structure/offices/Pages/Office-of-Foreign-Assets-Control.aspx>

ΜΟΚΑΣ <http://www.law.gov.cy/law/mokas>

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

<https://www.centralbank.cy/el/home>

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.el.html>

INTERNATIONAL MONEY LAUNDERING INFORMATION NETWORK

<https://www.imolin.org/>

ACAMS <https://www.moneylaundering.com/>

FINCEN UNITED STATES DEPARTMENT OF TREASURY <https://www.fincen.gov/>

ICIJ INTERNATIONAL CONSORTIUM OF INVESTIGATIVE JOURNALISTS

<https://www.icij.org/investigations/panama-papers/>

AND <https://www.icij.org/investigations/paradise-papers/>

IN BUSINESS NEWS <https://inbusinessnews.reporter.com.cy/financials>

STOCKWATCH <https://www.stockwatch.com.cy/>

WIKIPEDIA <https://www.wikipedia.org/>